Posamezna številka Din 1·50. Poštnina v gotovini.

Št. 87. V Ljubljani, v petek 11. aprila 1924. Leto I.

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan zjutraj, izvzemši pondeljke.
Mesečna naročnina:
V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Neodvisen političen list.

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon 213.
Upravništvo: Marijin trg 8. — Telefon 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Ob zadnji uri.

Dnevi sedanje skupščine so šteti in najkasneje v jeseni imamo nove volitve.

Opozorili smo že, da bodo imele te volitve v marsikaterem oziru naravnost plebiscitaren pomen in da je dolžnost vseh patriotov, da se na volitve temeljito pripravijo. Sramote, kakoršna nas je zadela lani, ko so naprednjaki od 26 mandatov rešili komaj dva, ne sme več Slovenija doživeti.

Nevarnost pa je, da izpadejo letošnje volitve še slabše. Razcepljenost med naprednjaki ni padla, temveč je še narasla. Pasivnost inteligence je enako padla, dočim je politična agilnost klerikalcev, kot glavnih nasprotnikov naprednjakov, samo narasla. Vrhu tega pa imajo klerikalci s svojo špekulacijo na instinkte mas, s svojo licitacijo navzdol neprimerno učinkovitejša agitatorična gesla od naprednjakov, ki ne obljubljajo zlatih gradov, ampak opozarjajo tudi na dolžnosti.

Prav posebno pa je težaven položaj za naprednjake, ker je nad ise narastla nevarnost, da pade tudi Ljubljana. Ne sicer vsled privlačnosti politike SLS, temveč edinole vsled razcepljenosti naprednjakov, ki je zlasti v Ljubljani vzela že katastrofalne dimenzije.

Nočemo razpravljati danes, kdo je zakrivil razcepljenost ljubljanskih naprednjakov, dasi bi imeli ravno mi obilo vzroka načenjati to vprašanje, ki za nas ne more v nobenem oziru biti neugodno. Toda zaradi interesa napredne stvari opuščamo to in ob zadnji uri apeliramo na ljubljanske volivce, da prenehajo z razdvojenostjo, da strnejo svoje vrste in da pribore napredni misli zmago.

Ker želimo to zmago iskreno, moramo pa tudi povedati brez olepšav, da se da govoriti o napredni zmagi samo v enem pogoju, če položi prof. Reisner ljubljanski mandat, če se neha mladinsko besedolomstvo. To je pogoj vseh pogojev in če mladini tega ne store takoj, če tega niso že storili, potem se ne izplača o napredni Ljubljani niti govoriti in ljubljanski poslanec je dr. Perič, samo če nastopi pri volitvah. Vsak, kdor le količkaj pozna ljubljanske razmere, mora temu pritrditi in le skrajni cinik more pripisovati ljubljanskim volivcem toliko nepoštenosti, da bodo že enkrat sklepali pogodbe z ljudmi, ki ne drže dane besede, katerim je nelep strankarski interes več ko pa častna beseda. Ne, tako nizko ni padla Ljubljana in za besedolomce ni v njej mesta.

Kruto varana Ljubljana mora dobiti zadoščenje in brez tega zadoščenja je vsak skupen nastop napredniakov v Ljubljani iluzija. Danes, ko še ni skupščina razpuščena, je še nekaj možnosti, da popravijo mladini svoj greh, že čez par dni bo ta možnost odpadla. Tedaj pa je vsak napor zaman in Ljubljano bo zastopal kandidat črnordeče koalicije.

Ob zadnji uri kličemo zato samostojni demokratski stranki, da popravi svoj greh, ob zadnji uri zahtevamo od nje, da priskrbi zadoščenje osleparjenim volivcem, ob zadnji uri pa jo tudi opominjamo, da je za izgubo Ljubljane odgovorna edinole ona in da tega greha nikdar ne zbriše s sebe.

Priznamo odkrito, da nimamo dosti upanja v uvidevnost mladinov, ker so se ti gospodje še vedno odlikovali po trmoglavosti in bahavosti. Vsaj še ni dolgo od tega, ko so govorili v Beogradu, da si sigurno pribore v Sloveniji 6 mandatov, samo če bodo zastopani v vladi. Toda kljub temu ne preklicujemo svojega apela, ker vemo, da je tudi v sedanji samostojni demokratski stranki še polno ljudi, ki so poštenjaki, ki so požrtvovalni in ki so samo zaslepljeni od mladinskega časopisja. Zato upamo, da vsaj ti možje spoznajo resnico in prisilijo svoje vodstvo, da časti dano besedo. Ponavljamo še enkrat, da je le v tem slučaju mogoče govoriti o novem kompromisu, brez tega pa je ljubljanski mandat neizogibno izgubljen.

S tem pa je v plebiscitarnem volivnem boju tudi prizadeta težka izguba državotvorni skupini in greh mladinov ni potem samo slovenski greh, temveč vsedržavni. Tedaj pa je treba tudi načeti vprašanje, če je sploh oportuno, da se take ljudi trpi v vladni koaliciji.

Mladinsko besedolomstvo je greh, čegar škodljive posledice se stalno večajo. Danes je morda še mogoče zajeziti pogubne posledice tega izreka, že jutri pa bo morda vse prepozno.

Tedaj pa je slovenska demokratska stranka definitivno izgubila vsako pravico do obstoja tedaj mora nastopiti njena likvidacija. In to se bo tudi zgodilo, ker samo z »Jutrom«, bankami in grehi se ne da vzdržati nobene stranke.

Položaj se jasni.

Kralj je Pašiću samo obljubil volilni mandat. Možnost izhoda iz krize.

Beograd, 10. aprila. (ML) Današnji dan je prinesel v zamotani politični položaj nekoliko več jasnosti. Sklepajo, da se bo dala situacija rešiti tako, da bo prodrl načrt vlade, ki gre za tem, da se sedaj odgode seje narodne skupščine, potem pa se zbornica razpusti in razpišejo nove volitve. Najvažnejši dogodek je bila danes seja celokupne opozicije in popoldanska avdijenca predsednika vlade Pašića na dvoru.

Beograd, 10. aprila. (ML) Glede volilnega mandata g. Pašića in krize vlade smo izvedeli: Pašić je kralja med razgovorom izrecno vprašal, ali ima krona zaupanje do današnje vlade Pašića in Pribičevića, da bi izvršila volitve, če ne bi bilo drugega izhoda iz položaja. Kralj je izjavil, da zaupa sedanji vladi, ki bi mogla izvršiti tudi volitve, če ni mogoča drugačna rešitev položaja. Glede nato je stvar z volilno vlado gotova. Radikali gredo lahko takoj na volitve. Vprašanje taktike in čim boljšega izkoriščanja položaja pa je: 1. ali naj se gre takoj na volitve; 2. ali naj se postopa za enkrat po načelu nedoločnosti in odlašanja in da se skliče na dan 15. maja sejo narodne skupščine, na kateri bi se verificirali radićevski mandati. Hkrati bi se razpustila skupščina in bi se razpisale volitve na dan 15. avgusta t. l., in končno, da-li naj se s kraljevim ukazom zaključi zasedanje narodne skupščine ter se volitve razpišejo kasno v jesen.

Najpozitivnejši bi bil drugi način. Po prvem načinu bi se šlo takoj na volitve, ki pa se ne smejo vršiti brez verifikacije. Tudi bi to stališče za radikale v političnem oziru ne bilo najugodnejše. Tretje stališče prav tako ni povoljno, ker se vsa situacija ni kretala v tej smeri da bi se zaključilo zasedanje brez verifikacije in da bi bile volitve kdaj na spomlad. To bi bilo lahko nevarno, ker se ne ve, kakšne razmere še nastanejo; in kar je glavno: Pašić sploh ni deloval v tem pravcu. Zato je najugodnejši drugi princip, ker ustreza današnjemu položaju in smeri vladne politike. Sklicati bi se torej imela na dan 15. maja seja narodne skupščine, na kateri bi se verificirali mandati; nato pa bi se skupščina razpustila in bi se razpisale volitve. Kot dokaz more služiti tudi včerajšni odgovor predsednika skupščine Milutina Dragovića, ki je izjavil, kakor vedno izjavlja, da še nič ne ve o sejah narodne skupščine.

Beograd, 10. aprila. (ML) Po Pašićevi avdijenci pri kralju so se v političnih krogih širile vesti, da je Pašić dobil mandat za volilno vlado. Te vesti so se različno tolmačile in tudi različno sprejele. Opozicija nikakor ni zadovoljna s tem. V vladni večini pa so izjavljali, da se stvar kreta v drugem pravcu. Volilni mandat da se je pač pričakoval, a ne tako hitro.

Ministrski svet.

Skupščina bo odgodena.

Beograd, 10. aprila. (Z) Danes od 12 do 12.30 se je vršila seja ministrskega sveta, ki so se je udeležili vsi ministri. Po seji niso hoteli dati ministri nobenih izjav. Izvedelo se je samo, da je prometni minister dr. Popović zahteval kredit enega milijona dinarjev za razširjenje zagrebškega kolodvora.

Seja ministrskega sveta se je popoldne nadaljevala. Razpravljalo se je o pomoči poplavljenim krajem.

Beograd, 10. aprila. (ML) Nocoj se že tri ure vrši skupna seja vlade. Na seji se razpravlja o položaju ter o tem, katero načelo naj bi se osvojilo. Vlada se je sicer že odločila za drugi princip, t. j. sklicanje seje narodne skupščine za 15. maj in nato razpust skupščine; vendar pa se bo še glede na položaj opredelila. Smatra se, da gre sedaj še samo za formo in za manifestacijo označenega principa.

Beograd, 10. aprila. (ML) Popoldne je bila plenarna seja ministrskega sveta, ki je v glavnem veljala razpravljanju o političnem položaju. G. Pašić je poročal o uspehu svoje popoldanske avdijence pri kralju ter o avdijenci predsednika narodne skupščine Jovanovića pri kroni. Končna odločitev ni padla, ker se pričakuje, da bo odločil kralj. Tekom jutrišnjega dne mora vlada sestaviti ukaz o odgoditvi sej narodne skupščine. Na vsak način se imajo seje odgoditi že zaradi velikonočnih praznikov. Sicer pa je vlada sprejela drugi način rešitve položaja, to je da se razpišejo nove volitve šele v avgustu.

Vlada je potem odobrila beograjski občini kredit 9 milijonov dinarjev za popravo pločnikov, zgradbo vodovoda in za druge potrebščine. Minister za poljedelstvo Miletić je poročal o stanju poplave.

Kongres zveze vseh cerkva.

Zavrnjena bolgarska zahteva.

Oxford, 10. aprila (ML) Na kongresu zveze vseh cerkva na svetu je bil definitivno in soglasno odbit predlog bolgarskega delegata, da se sprejme posebna resolucija, ki naj bi se predložila Zvezi narodov. V resoluciji naj bi bilo rečeno da se morajo upoštevati bolgarske narodne manjšine v Jugoslaviji in da se mora Jugoslavija prisiliti, da da Makedoniji avtonomijo. Ta predlog je bil odklonjen in je bil soglasno sprejet predlog jugoslovanskega delegata episkopa Ireneja, po katerem naj se Bolgarska prisiliti, da spoštuje neuillysko mirovno pogodbo in jo izvršuje. Avtonomija Makedonije ni bila v tem sprejetem predlogu omenjena niti z eno besedico.

Bolgarska je na ta način propadla in sedaj nima niti pravice, da bi skušala spraviti vprašanje Makedonije na dnevni red Zveze narodov.

PROTEST NAŠE VLADE V RUMUNIJI

Beograd, 10. aprila. (ML) Po vesteh iz Bukarešte je naša vlada najenergičnejše nastopila pri romunski vladi, da nam da zadoščenje, vrne zaplenjeno živino in da preneha z nadaljnimi zaplembami.

ČLANI STAMBOLIJSKIJEVE STRANKE OPROŠČENI.

Sofija, 10. aprila. (Z) Včeraj je višje deželno sodišče izreklo razsodbo v procesu proti članom Stambolijskijeve stranke. Na splošno iznenadenje so bili vsi obtoženci oproščeni in puščeni na prosto. Razsodba je iznenadila celo obtožence, med katerimi so bili Omarčevski, Ograzov, Pavlov, Janjev, Radolov, in Bakalev. V zaporu so še Nedeljko Atanasijev, Stojanov, Morajev in Hristov. Državni pravdnik je proti oprostilni razsodbi vložil ničnostno pritožbo.

OLIMPIJSKI DAN 13. IV.
Zabavni večer
v „Narodnem domu“.

Ljubljanski občinski svet.

(Glej poročilo na 4. strani.)

Plenarna seja opozicijonalnih klubov

Opozicija ne zaupa Korošcu.

Beograd, 10. aprila. (Z) Današnjo skupno sejo opozicijskih klubov so pričakovali z velikim zanimanjem. Že pred 8. uro je prišel v skupščino predsednik demokratskega kluba Davidović in protestiral proti straži, ki so jo postavili ob vhodu. Zbrali so se vsi člani opozicijskih klubov, toda opozicija ni dobila na razpolago skupščinske dvorane, tako da se je mogla seja začeti šele ob 11. uri in sicer v prostorih demokratskega kluba. Sejo je otvoril poslanec Gostinčar, kot najstarejši član ter predlagal za predsednika Ljubo Davidovića, za podpredsednika pa dr. Korošca in dr. Spaha. Prvi je govoril Davidović, ki je dejal, da se je zbrala opozicija v svrho določitve nadaljnje taktike in pa da izvrši del onih poslov, ki jih je že začela. Nato je govoril Voja Lazić, da vrši vlada, ki nima zaupanja naroda in tudi ne predstavlja večine v parlamentu, nasilje, ki nima primera v naši parlamentarni kroniki. Nato pa še Sušnik, Hadžikadić, Pečić in Davidović. Sprejeta je bila resolucija v imenu 157 poslancev, in sicer 63 radićevcev, 33 demokratov, 24 klerikalcev, 18 muslimanov, 11 zemljoradnikov in 8 Nemcev. Resolucija protestira proti odlaganju sej, s čimer se hoče preprečiti verifikacija poslancev. To postopanje uničuje ugled vseh ustanov v državi, zavaja na revolucionarna pota in pomeni kršitev ustave. Resolucija tudi obsoja predsedništvo narodne skupščine in naglaša, da more tako postopanje roditi nepredvidne posledice, za katere opozicija odklanja vsako odgovornost.

Beograd, 10. aprila. (ML) Opozicijski klub je imel zvečer zopet redno sejo, na kateri je razpravljal večinoma o tem, kaj naj stori sedaj s sprejeto resolucijo. Sklenil je, da se ima resolucija čim prej predložiti kralju. Sklenilo se je obenem, da se nadaljuje sedanja taktika.

Na seji se je pojavilo nesoglasje med dr. Korošcem in ostalimi člani bloka, ker je v nekaterih listih izšla vest o uspehu avdience dr. Korošca pri kroni. Dr. Korošec je zanikal, da bi bil sploh dal javnosti kako informacijo o avdijenci. Rekel je, da bosta radićevca dr. Maček in Predavec, ako bo potrebno, zaprosila za avdienco pri kroni. Kakor se doznava, bi se v tem primeru HRSS zavarovala pri vladarju zoper izjave, ki jih je dal listom Stjepan Radić

Avdijence.

Beograd, 10. aprila. (Z) Danes predpoldne je kralj odpotoval iz Beograda v Obrenovac, da obišče poplavljene kraje. Pred odhodom se je z njim sestal predsednik vlade Pašić. V parlamentarnih krogih so trdili, da je kralj dal Pašiću volilni mandat. Po zanesljivih vesteh, ki smo jih dobili, pa kralj Pašiću še ni dal takega mandata ampak mu ga je samo obljubil.

Beograd, 10. aprila. (ML) Popoldne sta bila pri kralju v avdijenci ministrski predsednik Pašić in pa predsednik skupščine Jovanović. Ti dve avdijenci sta značilni za reševanje položaja ker sta gospoda prepričevala kralja, da ni drugega izhoda, kakor malo počakati in nato razpisati volitve. Pašić je kralja obvestil o položaju sploh, kakor tudi o delovanju opozicijskega bloka. Kralje je sprejel tudi notranjega ministra dr. Srskića.

Poplava v Srbiji.

Del Beograda pod vodo.

Beograd, 10. aprila. (ML) Na današnji večerni seji ministrskega sveta je poročal minister za poljedelstvo in vode Krsta Miletić o poplavi v Srbiij. Poročal je na podlagi zadnjih vesti in osebnih opazovanj, ko je spremljal kralja na potovanju po poplavljenih krajih. Vlada je naročila poljedelskemu ministru, da v najkrajšem času zbere podatke o povzročeni škodi. Ko bo škoda ocenjena, se odobri potrebni kredit.

Povodenj zavzema vedno večji obseg. Beograd je kar z dveh strani pod vodo. Na savski strani ob pristanišču je šest ulic popolnoma pod vodo, da se more promet vzdrževati le s čolni. Prav tako je tudi ob Donavi v Doročolju, kjer je poplavljenih pet ulic. Proti večeru je voda narastla in se je začela širiti vedno bolj proti mestu.

Fašisti se uveljavijajo.

Rim, 10. aprila. (K) Predvčerajšnjim in včeraj so fašisti zaplenili in sežgali vse naklade nekaterih opozicijskih listov, ki so bile namenjene za ekspedicijo. Ta čin obsojajo tudi fašistovski časopisi in pravijo, da pomenja, da se brez koristi škoduje ugledu fašizma in zahtevajo, da se preneha s takim početjem. Iz raznih mest poročajo o spopadih in izgredih, ki so bili naperjeni deloma proti fašistom, deloma proti opoziciji in njihovim listom in organizacijam. V Firenzi je bil odstavljen župan, ker se je udeležil demonstracije, ki je končala s porušenjem katoliškega doma.

Pogajanja z Italijo.

Beograd, 10. aprila. (ML.) Nocoj se je na konferenci naše in italijanske delegacije načelno sklenilo, da bodo vse obmejne železniške postaje skupne t. j v enem poslopju bo naša in italijanska postaja. Carinske in policijske manipulacije kakor tudi tranzit se bodo vršile skupno. To je potrebno zaradi prometa v tamošnjih krajih, da ne bi bilo preveč formalnosti. Sporazum se bo dosegel na podlagi sporazuma skupne železniške postaje na Reki. Vladi obeh držav morata pa še določiti, kje naj bodo take postaje.

Smrtne obsodbe v Rusiji.

Moskva, 10. aprila. (K) Po 18 dni trajajoči kazenski razpravi proti članom takozvanega akcijskega centra bila izrečena razsodba. Štirje obtoženci so bili obsojeni na smrt, ostali pa na ječo od 1 do 10 let. En obtoženec je bil oproščen.

VREMENSKO POROČILO.

Dunaj, 10. aprila. Vremenska napoved za 11. t. m.: Večinoma oblačno. Sem in tja dež ni izključen. Hladno.

Borzna poročila.

Zagreb, 10. aprila. Devize. Dunaj 0.11295—0.11495, Budimpešta 0.105—0.135, Bukarešta 0—42.5, Italija, izplačilo 357.65—360.65, Italija, ček 357.10—360.10, London izplačilo 349—352, London, ček 348.50—351.50, New York, ček 80.15—81.15, Pariz 485—490, Praga 238.50—241.50, Švica 1416—1426, Švica, ček 1415—1425. — Valute Dolarji 79—80, avstrijske krone 0.11325—0.11525, italijanske lire 0—358.

Beograd, 10. aprila. Devize. Dunaj 0.1140—0.1141, Milan 359—359.50, Bukarešta 42—42.50, Ženeva 1417.50—1418.50 London 351.20—351.50, New York 80.65—80.70, Pariz 483—490, Praga 240.25—240.50, Solun 145—150, Sofija 58.50—59.50.

Curih, 10. aprila. Beograd 7.10, New York 569.50, London 24.69, Pariz 34.65, Milan 25.35, Praga 16.875, Budimpešta 0.0080, Bukarešta 3, Sofija 4.15, Dunaj 0.0079875.

Dunaj, 10. aprila. Devize. Beograd 880—884, Berlin 15.05—15.35, Budimpešta 0.90—1, Bukarešta 367—369, London 308.000—309.000, Milan 3174—3186, New York 70.935—71.185, Pariz 4357—4373, Praga 2113—2123, Sofija 508—512, Curih 12.475—12.525. — Valute. Dinarji 873—879, dolarji 70.560—70.960, bolgarski levi 491—499, nemške marke 14.50—14.90, funti 306.200—307.800, francoski franki 4325—4355, lire 3185—3205, romunski leji 363—367, švicarski franki 12.360—12.440, češkoslovaške krone 2097—2113, madžarske krone 0.86—0.96.

Praga, 10. aprila. Beograd 42.875, Dunaj 4.83375, Berlin 7.50, Rim 153.25, avstrijske krone 4.825, lire 156.75, Budimpešta 4.40, Pariz 211.25, London 147.925, New York 34.25, Curih 600.

Berlin, 10. aprila. Beograd 5.63, Dunaj 6.08, Milan 18.70, Praga 12.71, Pariz 25.65, London 18.205, New York 4.19, Curih 73.72

Sedanja in bodoča Rusija.

Po najnovejših virih spisal A. G.

VII. Industrija. — Trusti. — Sindikati.

(Konec.)

Drugi važen pojav v ruski industriji so — *sindikati.*

Trusti imajo namreč za svoj glavni cilj *proizvajanje,* zboljšanje izdelkov po najnovejših izkušnjah, čim intenzivnejše izkoriščanje vseh proizvajalnih sredstev in metod, pa tudi *delavskih sil.* V tem zadnjem pogledu ni boljševizem čisto nič sentimentalen, marveč zahteva od delavstva napor vseh sil! Za trgovanje z izdelki, pa trustom zmanikuje potrebne energije, znanja, praktičnosti itd. Samostojno trgovanje trustov je postalo predrago in je — kljub državnem centralnemu vodstvu! — pognalo truste same v medsebojno konkurenco, da so sledile izgube!

Taka borba med trusti je rodila potrebo, da so se začeli trusti združevati — od februarja 1922 dalje — v sindikate ki obsegajo vedno le industrijo iste panoge. Njihov namen je, da vodijo prodajo vseh izdelkov in kupujejo surovine za vse člane. — Sindikati so torej le vršilci finančnih in trgovskih nalog včlanjenih trustov. Vsak sindikat je delniška družba, katere delničarji so posamični trusti.

Taka organizacija industrije pa ni še docela izvedena. Niso vse industrije združene v truste, niti vsi trusti v sindikate. Vendar je bilo že koncem l. 1922 430 trustov, ki so združevali 4144 industrijskih podjetij, — toda sindikatov je bilo le 18 za 176 trustov in 1791 podjetij. V l. 1923 je to število poskočilo, ali nerazmerno manj nego je bilo teh ustanov v prejšnjem letu. Točnega števila nisem dobil.

Zanimiva opazka je ta-le:

Take tovarne, ki so dajale premalo dobička, so takoj po razglasitvi NEP dali v najem zasebnikom, kajti tam, kjer država ne dela dobička, zasebnik še vedno dobro izhaja. (Kakor povsod drugod! To priznanje boljševiških teoretikov je važno!) Ako ni bilo zasebnikov, ki bi prevzeli take tovarne, se jih je centrala vseeno odkrižala na ta način, da so jih morale prevzeti lokalne oblasti, ki so tudi iskale zasebnikov izmed svojih domačinov, da so podjetje prevzeli in dalje vodili. Lokalni patrijotizem in lokalni interesi, ki so pač povsod tesno združeni z velikimi podjetji, so bili torej tu vpreženi, da so rešili podjetje propada.

Ideja o državnih trustih in sindikatih more biti lepa, ali doslej še ni prinesla blagoslova niti boljševiškim teoretikom. Vlada ima križe ž njimi, zašla je v gospodarske krize, ki niso še ozdravljene.

Pokazalo se je, da mnoga podjetja v trustih ne donašajo dobička. Trusti so delali z izgubo in čedalje pogosteje so zahtevali državno pomoč, kar pa je nasprotno temeljnim naukom NEP. Proizvajalni stroški (režija) so preveliki, zato so izdelki predragi. Sindikati so si hoteli pomagati z monopolitiško trgovsko politiko, prodajali so predrago in — obtičali s polnimi zalogami! Čudno se to čuje!

Boljševiški teoretiki so iznašli nov šloger *koncentracija industrije,* ki ima namen, da zmanjša proizvajalne troške. Začeli so še bolj izločevati in celo zapirati tovarne, ki niso bile rentabilne, ter prenašali njihovo delo v druge tovarne, ki so napele svojo proizvajalno moč in tako izdelke pocenile. Stroje opuščenih tovaren so prinesli v druge tovarne, in tako povečali njih kapaciteto.

To delo še ni končano. Celo l. 1923 so bo »koncentracijo industrije«. — Kak bo konec, kdo more slutiti?! Boljševiški teoretiki doživljajo težkih preizkušenj. Teorije se nočejo uveljaviti v praksi, narobe, doživljajo poraz za porazom. Vse kaže, da bodo morali boljševiki še dalje popuščati in da je njihova NEP še nezadostna koncesija... Meni se močno zdi, da prav tu dožive boljševiški sistemi popolen polom. Saj se niti socijalizacije veleindustrij nikjer niso obnesle, toliko manj morejo roditi dobre sadove podržavljene industrije! V Rusiji vidimo, da niti tantijeme ravnateljstvom in premije uradništvu in delavstvu nič ne pomagajo!

Oglejmo si nekaj trustov, sindikatov in trg. družb:

1. *Sladkorni trust* (Saharotrest), Moskva, Iljinka, Juškov per. 6. — Združuje 235 tovaren, 18 rafinerij celo vrsto vzornih gospodarstev, pa tudi žganjarij (t. j. tovarna za kuhanje ž.). V vseh mestih so skladišča in zastopstva. — Izvaža v inozemstvo: sladkor (surov in rafinovan), sladkorni špirit, sirup (melasse) in pesino seme. Uvaža pa: naprave za laboratorije in tovarne, superfosfat(!), poljedelske stroje in orodja. — Za prodajo špirita je ustanovljena: Centralna uprava državnega monopola za špirit »*Gosspirt*«. (Sedež kakor trust). Prodaja na debelo (v cisternah in železnih sodovih) destil. špirit, žitno in krompirjevo žganje; dalje »vodko« in likerje po predvojnem načinu. Teh tovaren je silno veliko.

2. *Vseruski tekstilni sindikat* (Vserossijski tekstilnij sindikat), Moskva, Varvarka 9. — Doslej ima v vsej R. že 25 podružnic in zastopnike v Berlinu, Brehmen, London, Riga, Teheran, Čita, Taškent.

Tu je združenih 35 tekst. trustov in po priliki 375 podjetij; med temi je pavolnih trustov 20 (tovaren 172), volnenih 7 (97), platnenih 7 (66) in s svilo 1 (tovaren 41). Delavcev je letos 285.000 (l. 1912 jih je bilo 750.000; tkalnih strojev 165.121 in vreten čez 7 milijonov. — Ta industrija dela že za izvoz, posebno v Perzijo, Turčijo in Kino, kjer pa ima težek boj z angleško konkurenco. — Ta sindikat ni pasiven in računa letos na čisti dobiček čez 30 mil. zlatih rubljev.

3. *Naftsyndikat,* ki obsega: trust Asnaft (aserbejdžanske industrije nafte), Grosnaft (v Grosnem), Enbanaft (v Enbi) in trust črnomorsko-kubanske naftine industrije i. dr.

Proizvodnja nafte v R. je velikanska; to je naravno njeno bogastvo, za katero se tepejo vse države, tudi Mussolini! Podjetja so seveda aktivna in donašajo državi ogromne dohodke.

4. *Južni kemični trust v Kavkazu* — za kemične izdelke in premogovnike. Ali podobnih trustov je veliko v vseh deželah, kjer so predpogoji za to.

5. *Resinotrest,* ruski gumijev trust (trest resinovoj promyšlennosty). — Ta industrija more tekmovati z vsem svetom.

Dalje moremo omeniti: Južnoruski trust za izdelavo strojev, Južnij metallurgičeskij trest, Uralplatina, Uralasbest, Petroles (za les v Petrogradu) Gosmedtorg (za izvoz kemikalij in bolniških potrebščin), Gum (gosudar univers. magazin za vse mogoče potrebščine), — Petrotorg (izvaža lan, ščetice, kožuhe, suho sadje, in uvaža tehn. izdelke vseh vrst, oprave za tovarne itd.), itd.

Med velikimi trgovskimi podjetji je tudi »*Hlebprodukt*«, ki izvaža vse vrste žita, oljčna semena, lečo, grah, pa tudi lan, konoplje, maslo, jajca itd. — Glavnica znaša 40 mil. z. r.

In tako je združena v trustih, sindikatih in velikih družbah (tudi delniških — pod istim osrednjim nadzorstvom) vsa industrija in trgovina. Kako se vrši trgovina na zunaj, sem opisal v poseb! nem dopisu.

Iz vseh poročil, ki prodirajo v javnost, pa moremo soditi, da vsa ta velika reč nič kaj ne gre po želji boljševiških teoretikov, ki vidijo, da se njihove teorije ne dajo lahko spraviti v prakso. Smo pač ljudje povsod enaki! Niti mužik jim ni hotel intenzivno obdelovati zemlje, dokler ni videl, da je sam gospod na izročeni mu zemlji! Nekaj podobnega je v industriji. — Vrhu tega smo videli v članku o državni banki, da je denarnih sredstev za ogromno drzavo veliko premalo. Industrija in veletrgovina se ne moreta razvijati s tako omejenimi sredstvi. — Zato že kličejo tuji kapital na pomoč in mu dajejo vsa možna jamstva, da le pride. Boljševiške teorije se torej s hitrimi koraki bližajo — kapitalizmu. Ali pa bodo znali brzdati zle vplive kapitalizma? Kdo naj to ve?! — Eto široko polje za vse inteligente, ki so danes razkropljeni po svetu. Tu morejo (poleg ruskega mužika) pripravljati — novo, zdravo, bogato Rusijo, ki bo jako simpatična tudi nam in pristopna ideji slovanske vzajemnosti.

Problem tujih nameščencev.

Maribor, 9. aprila.

Problem tujcev, ki so kot razni specijalisti zaposleni v podjetjih naše države, je posebno v zadnjem času postal predmet javne debate. O tem se govori mnogo v privatnih družbah, na raznih sestankih in shodih ter seveda tudi v časopisju. Vzrokov, ki so do te debate dovedli, je več. Prvi je gotovo narodno vprašanje. Tuji strokovnjaki, ki so pri nas zaposleni, so večinoma Nemci, deloma iz Avstrije, deloma iz Čehoslovaške ter končno tudi iz Nemčije same. Ti ljudje so po veliki večini našemu narodu in državi skrajno nenaklonjeni in dajejo temu svojemu nerazpoloženju radi duška tudi javno. S tem so opozorili našo narodno javnost sami nase. Drugi vzrok je zlorabljanje naziva »strokovnjak«. Razna, posebno nemška podjetja tu pri nas v Mariboru ter sploh na severu Slovenije, so importirala ljudi, ki jih pri nas prav nič ni treba, ker imamo takih moči sami dovolj, ter jih prijavila oblasti kot »strokovnjake«, ki so nenadomestljivi. Tudi to je spravilo celoto v slabo luč; tudi one, ki so res specijalisti in res vsaj sedaj pri nas še potrebni. Tretji vzrok je brezposelnost naših domačih ljudi. Imamo mnogo delovnih moči, ki ne morejo najti zaposlitve in ko iščejo primernega mesta in zadenejo na nepotrebne tujce, so seveda ogorčeni in dajo temu svojemu ogorčenju izraza tudi v javnosti, posebno v tisku. Razen teh treh pa je še več manjših vzrokov odpora proti tujim nameščencem.

Če presojamo problem tujih nameščencev pri nas brez sentimentalnosti in objektivno, moramo priznati, da popolnoma brez vseh tujcev ne moremo izhajati, vsaj zaenkrat še ne. Po osvobojenju so se ustanovile pri nas nove industrije, ki jih poprej nismo imeli, zato je naravno, da tudi nismo mogli imeti ljudi, ki bi bili zmožni tehnično voditi in organizirati te industrije. Treba je bilo torej res poklicati take strokovnjake iz inozemstva. Vzrok, zakaj so se poklicali skoro izključno sami Nemci, je pač ta, da so se ti najlažje našli, da je bilo občevanje ž njimi radi splošnega poznavanja nemščine najlažje in da so bile njihove ponudbe radi krize v nemških deželah najnižje. V veliki meri pa je pri tem odločala posebno pri nas v Mariboru žal tudi nacijonalna politika naših nemških podjetij, ki teh tujih strokovnjakov niso klicala samo radi dela, kakor bi bilo edino pravilno, ampak tudi radi vzdrževanja nemške propagande in zvez s sobrati onkraj mej. Zanimivo pa je, da je ravno med ljudmi, ki so bili v ta namen privedeni v našo državo največ takih, ki faktično niso nikakršni strokovnjaki ali ne vsaj taki, kakršnih bi mi ne imeli.

Vprašanje je torej, kdo je strokovnjak in kdo ni, kdo je res neobhodno potreben in kdo ni? Na to vprašanje odgovor menda ni težak. Razni komercijalni in drugi taki ravnatelji gotovo niso specijalisti, kakršnih bi mi ne imeli. Tudi inženerjev raznih strok imamo že precej; nekateri so celo brez službe ravno radi tujcev. Knjigovodje, korespondenti, tipkarice in tako dalje tudi niso strokovnjaki, ki bi jih bilo treba naročati iz inozemstva. Raznih ključavničarjev, mehanikov itd. imamo tudi precej; vsaj iz izkaza borze dela je razvidno, da je v tej stroki nezaposlenost zelo občutljiva. Toda tudi delavcev teh strok ni treba importirati. Tako bi končno pri podrobnem prerešetavanju ugotovili lahko, da mora tuji »strokovnjaki« pa tudi res strokovnjaki niso pri nas nenadomestljivi in neobhodno potrebni.

Te dni se vrše kontrole tujih nameščencev v naši državi. Vsa podjetja so dobila nalog, da prijavijo pristojni oblasti vse inozemske nameščence z vsemi potrebnimi personalnimi in drugimi podatki. Na podlagi teh prijav se bo potem presojalo, kdo je res neobhodno potreben in kdo ni; kdo naj še nadalje ostane in kdo se mora odpustiti. Upamo in pričakujemo, da se bo pri tem postopalo res nepristransko in da se bo brezpogojno zahtevala odstranitev vseh, ki naslov »strokovnjaki« samo izrabljajo. Oblasti se pa, kakor smo že v našem listu opozorili, ne smejo zadovoljiti samo s prijavami podjetij, ampak morajo te prijave kontrolirati, če res odgovarjajo dejanskemu stanju. Ona podjetja, pri katerih se ugotovi, da so doposlala neresnične navedbe, naj se eksemplarično kaznujejo. Pri »redukciji« inozemskih namescencev za je treba upoštevati tudi to, da se med temi tujci nahaja tudi nekaj naših ljudi iz Primorske in Koroške, ki iz tega ali onega vzroka še niso mogli postati naši državljani. Teh seveda ne moremo in ne smemo pognati nazaj pod korobače fašistov in hajmatdinstlerjev. Smatrati jih moramo torej za naše ljudi, čeprav slučajno še niso naši državljani.

V ostalem je treba skrbeti za to, da se v raznih specijalnih strokah, v katerih še nimamo lastnih specijalistov, čimpreje izvežbajo domače in za to sposobne mlade moči. Ta odredba stoji tudi v zakonu, se pa žalibog ne izvaja in sicer iz enostavnega vzroka, ker to ni v interesu tujih strokovnjakov. Podjetja, ki zaposlujejo tuje strokovnjake, se morajo pod kaznio prisiliti, da izvežbajo v svojih obratih v roku, ki naj se natančno določi, sposoben naraščaj. Podjetju, ki bi tega ne storilo, naj se po tem roku zabrani nadaljno zaposlitev tujcev. Sploh pa bi bilo v tem oziru najbolje pošiljati naše mlade ljudi v izvežbanje in izpopolnitev v velike inozemske obrate. Inicijativo za to naj bi prevzela država sama ter jo izvedla v zvezi s prizatetimi industrijskimi krogi. Posebna pažnja čimprejšnji zamenjavi tujcev z domačimi naj bi se posvetila posebno v obmejnih krajih, ker zahtevajo to tudi politični, nacijonalni in vojaški interesi.

Zemljedelsko gibanje v Italiji.

Narodna zemljedelska korporacija, ki jo vodijo fašisti, je priredila v Rimu pet zborovanj sindikalnih skupin, ki so v nji včlanjene.

Na kongresu **kolonskih sindikatov** so se zbrali zastopniki 53 pokrajinskih sindikatov, v katerih je vpisanih skupno 103.369 kolonskih družin. V svoji resoluciji je kongres odobril fašistovski sindikalizem in pritrdil sprejetju izboljšanih metod eksploatacije, s katerih pomočjo se da doseči intenzivnejša zemljedelska produkcija in pravičnejše razmerje med kapitalom in delom. Izrazil je dalje željo, naj bi zakonodaja poskrbela, da bi bilo mogoče najemniku, ki je tega vreden, doseči neposredno obdelovanje zemlje.

Kongres **zemljedelskih dninarjev** je zbral odposlance vseh pokrajinskih sindikatov, ki so zahtevali varstvo zakonitih delavskih pravic, pravno ureditev odnošajev med kapitalom in delom ter poseben zakon ki bi priznaval pravno veljavo kolektivnih pogodb, sklenjenih med organizacijami. Tudi naj bi bil ta zakon obvezen tudi za osebe in skupine, ki ne pripadajo zvezi sindikalnih fašistovskih korporacij.

Na seji **zemljedelskih tehnikov** sta govorila državni podtajnik za zemljedelstvo Serpieri in generalni sekretar zveze Rossoni. Ta organizacija ima namen skrbeti za kultiviranje, predvsem osuševanje zemlje. Udeleženci kongresa so sklenili ustanovitev zemljedelskih visokih šol.

Kongres **zemljemercev** se je ukvarjal z razmerjem poklica geometra-zemljemerca z ostalimi zemljedelskimi kategorijami in je zahteval pravico članstva v sindikalni organizaciji tehnikov. Tajnik zemljedelske korporacije je izjavil, da se bo razmerje med posameznimi kategorijami zemljedelskih tehnikov v kratkem uredilo po stopnjah.

Ministrski predsednik Mussolini je z največjim zanimanjem zasledoval delovanje zemljedelskega kongresa.

Ni treba posebej povdarjati, da bo fašistovske sindikalne kolonske organizacije takoj konec, čim bi prenehal njihov teror. Zborovanje italijanskih kmetov pa je dokaz, da je kmetsko gibanje v Italiji tako močno, da morajo celo fašisti tuliti z volkovi.

Z. K.:

Spomin iz celice.

Brezžični brzojav.

Pokličejo me pred preiskovalnega sodnika. Bilo je še v tistih dneh, ko še ni nastopilo udano pričakovanje, računajoče tudi z leti. Trdno uverjen, da mi bo naznanil svobodo, stopam prav dobre volje za paznikom. Poštena duša je bil ta mož. Ko sva se nahajala v samotnem hodniku sama, mi zašepeče na uho: »Vojska je!«

»Kaj vojska?«

»I seveda, že dva meseca se kolješo.«

Žalibog ni imel več časa, kajti že sva stala pred sobo preiskovalnega sodnika. Moje pričakovanje je bilo neusmiljeno prevarano. Zastavil mi je le kratko vprašanje, kdaj sem rojen in kam pristojen. Nato pa zopet nazaj med štiri stene.

Dolga nedelja, strašno mučna se je vlekla kakor megla. Ne poznam v celici hujših dni, kot je nedelja. Popolna tišina vlada na hodnikih. Še celo tisti enakomerni paznikovi koraki utihnejo, ker lahko dremlje v svoji sobi. Jasno je človeku, da se ta dan ne more ničesar zgoditi, vse počiva. Dan se desetkratno podaljša.

V moji glavi pa je tisto popoldne kljuvala edina misel: »Vojska je!« — Kaj se vendar godi tam zunaj? — Kdo zmaguje? — Spomnil sem se, da sem v teh dveh mesecih večkrat slišal pod oknom vojaške korake, da so vlekli topove. Zdaj mi je postalo vse jasno. »Zunaj se nekaj dogaja, o čemer nimaš niti pojma«, je to me je mešalo.

Pričel sem prisluškovati. Z mrzlično trdovratnostjo sem slonel vse dni na vratih in vlekel na ušesa, od jutra do večera, da bi zajel vsaj trohico gotovosti. Vse zaman. Pazniki so morali molčati in čeprav jih je bilo več, katerim se je smilila moja nevednost in blazna želja, da bi kaj zvedel, vseeno, govoriti niso smeli.

Nekega dne slonim na vratih. Odpre nekdo malo linico. Kdo? Dvoje oči je strmelo v mojo celico.

»Kdo je?«

»Vojtra!« se mi zasmeje mož od zunaj.

»Ali je res vojska?«

»Res?«

»Kako?« kar prilepil sem se za vrata.

Oni mož zunaj pa zašepeta skrivnostno: »Se mi zdi, da so Srbi pri Sarajevu. Včeraj so pripeljali vse polno Bosancev in Hercegovcev.«

Meni je zastajal dih. Toda paznik ni pretrgal naših pogovorov.

Hodil sem gori in doli in nosil v rokah svojo vročo glavo. Tam med štirimi stenami se poveča vsaka stvar v velikanskem obsegu.

Zvečer pride Vojtra, da odnese posodo, ki stoji v vsaki celici.

»Vojtra, ali moreš dobiti kak časopis? Dam ti sira!«

»Bo. V posodi najdeš. Pripravi sir!«

Polastila se me je strašna razburjenost. Zdaj sprejmem poročilo iz sveta.

Hitro mu stisnem sir in on postavi posodo v sobo. Ko se vrata celice zopet zapro, pričnem previdno dvigati pokrov.

Na vodi je plaval umazan rdeč robec. Razgrnem. Pred menoj leži na mizi več kosov raztrganega »Slovenskega Naroda.«

Nikdar v svojem življenju še nisem bral tiskanih črk s tako utripajočim srcem, kakor v tistem trenutku.

Popolnoma nove stvari so se mi odpirale. S prva sem samo preletel. Ujetnikov na tisoče, bombardiranje ob Maru. V duhu sem gledal strašni pokolj. Roke so mi pričele drhteti, vse potno je bilo čelo.

Zopet sem hodil gori in doli in zdelo se mi je, da se tresejo tla pod menoj.

»Kaj pa je to granata?« Kdo izmed živih si je preje v tistih mirnih časih predočil tako vprašanje. Zdaj pa leže tisoči mrtvi na bojnih poljanah.

Med tem so ugasnili luč. Navidezno sem se spravil v posteljo. Ko je vse utihnilo, sem vstal, skočil na mizo, se obesil na omrežje okna, kjer je prihajala medla svetloba iz dvorišča v celico. Vso noč sem visel tam gori in ko se je že danilo, sem znal na pamet vsa poročila do zadnje pike.

Vojtra je vestno izpolnjeval svojo nalogo. Zdaj z večjim, zdaj z manjšim uspehom. A moja znatiželjnost je presegala njegovo prizadevanje.

Prejšnji brivec, ki nas je skubil vsako soboto, je odšel. Zamenjal ga je Bosanec. Takoj prvi dan sem pričel z izpraševanjem.

Mož pa je bil nezaupljiv. Na vsako vprašanje je odgovoril le: »káko?!«

Ko me je bril tretjič, mi je šele zaupal, da je on Srbin, a pred gosposko musliman. Da so Srbi baš prodirali v Bosno, ko so njega odpeljali. Povedal mi je, da jih je vse polno v naši jetnišnici, da imajo dobre zveze z zunanjim svetom, odkoder dobivajo najnovejša poročila. Pozneje sem se šele prepričal, da je bila ta zveza z nami vred zaprti tržaški srbski konzul, katerega je on vsak dan bril.

Dejal mi je, da naj v nedeljo, ko gredo drugi k maši, odprem okno in pokličem: »Turški sultan!« Če se od zgoraj oglasi: »Naše žito!«, potem lahko vse vprašam.

Takoj prvo nedeljo sem splezal na okno, ga dvignil iz tečajev in spustil lepo na tla. Prisluškujem. Nekdo žvižga: »Onamo, namo!«

Meni bije srce. Zakličem: »Turški sultan!« Par minut in že se oglasi: »Naše žito!« Jaz hitim: »Kje Rusi?« »Lvov!« »Kje Srbi?« Vse tiho. Še enkrat zakličem: »Turški sultan!«

Vrata moje celice se s treskom odpro. »Vam že pokažem turškega sultana!« rjove nad menoj nadpazniki, ki je noč in dan vohunil po hodnikih. Zlezem z okna. Prikaže se ravnatelj, zlobno se posmihujoč. Po kratkem zaslišavanju se je izrazil ravnatelj zaničljivo.

»Tri dni posta, tri dni ležišče v haremu turškega sultana.« Zdaj je triumfiral on.

Mučen teden je nastopil. Trikrat je bilo treba ležati brez odeje na golih deskah, trikrat se postiti. Večja smola pa je bila odstranitev brivca.

Treba je bilo najti zopet zvezo z ostalimi tovariši.

Po prestanem postu sem se zopet sprehajal po dvorišču, ozrem se v okno, kjer je bil zaprt eden izmed prijateljev.

Na vsa usta se mi reži. Sprva sem se moral smejati, kajti izza zamreženega okna je gledala na dvorišče neobrita, bleda glava in mi kazala svoje bele zobe.

»Kaj vraga mi hoče povedati?« Uganiti nisem mogel. Med tem vzamem slučajno vsoj robec in ideja se je rodila.

Na prsa si narišem z belim robcem veliko črko R. Oni zgoraj bulji vame. Nato U in že tisti hip se mu razjasni obličje. Pomiga, da je vse razumel. Na oknu odgovarja istotako z belim robcem in dostavi še črko S in I.

Zveza je bila dosežena. V par dneh sva se razumela že s kraticami in videl sem, da mož mnogo ve. Ko sem se po teh izprehodih vračal v svojo celico, sem dolgo v noč študiral zemljevid, katerega so mi poslali od zunaj.

Počasi so se vsi člani naše družbe, mislim razen dveh, naučili najinih znakov in pričelo se je živahno brzojavljanje.

Če sem se zjutraj gibal na levem dvorišču, sta zvedela in sporočila svoje stvari onadva, katerih okna so gledala na to dvorišče. Ta dva sta prenesla pošto popoldne na desno dvorišče in skozi okna so oni na desni plati sprejemali brzojave.

Na ta način smo zvedeli vse natančno, kaj je koga vprašal preiskovalni sodnik in pričeli smo mu mešati njegove mreže.

Nekega dneva je imel službo na dvorišču paznik, ki nas je takrat naznanil.

Njemu se je zdelo čudno neprestano mahanje z roko, različni zamahi s pestjo, prijemi za vrat, s katerimi smo krajšali cele stavke n. pr. »so jih nabili« ali kaj podobnega. Zadevo je naznanil.

Drugo jutro se je ravnatelj postavil v kot na dvorišču. Seveda ni mogel razumeti, kaj naj pomeni to mazanje z belim robcem po prsih. Tik pred nosom, sem sporočal: R (usi) pri Gorli(cah).

Pristopil je k meni in srborito vprašal.

»Kaj maha s robcem?«

»Učim se, moliti turškega boga!« mu odgovorim in nadaljujem svojo pot.

Kaj zato, da sem dobil za ta odgovor en dan posta in trdno ležišče. Našega brzojava niso odkrili.

Težave demokracije.

Češkoslovaški zunanji minister dr. Ed. Beneš je imel v Pragi predavanje o težavah demokracije. Iz velezanimivega predavanja priobčujemo sledeča glavna izvajanja:

Predvsem je treba jasno umevati pojem demokracije. Nasproti demokraciji starega veka, ki je bila omejena na posamezne institucije ter je bila brez vsakega širšega filozofskega temelja, kakor tudi nasproti ravno tako omejeni srednjeveški demokraciji, je moderna demokracija obsežnejša, ker prodira v vse življenske sfere, vstvarja širšo podlago in celo novo življenjsko koncepcijo. Filozofsko izhaja demokracija iz teorij modernih filozofov, zgodovinarjev in politikov. Njena glavna načela so: enakost in bratstvo, ki določujeta skupno pojem humanitete, ki je prava vsebina demokratične filozofije. Iz pojma ednakosti sledi logično zahteva enake svobode za vse. Iz medsebojnega spoštovanja svobode sledi potreba gotovih smernic, predpisov in zakonov, ki morajo biti rezultat skupnega iskanja in skupnega dela. V demokraciji morajo sloneti vse institucije na načelu splošno priznane avtoritete. Pri praktični izgradbi zakonodajnih, eksekutivnih in sodnih institucij se že pojavljajo sporna organizacijska vprašanja. Tu so vprašanja neposredne ljudske vlade ali reprezentativni sistem, volilna pravica, poslaniški mandati, vprašanja večine in manjšine, vprašanja izvolitve ali imenovanja vlade, uradniško in sodno vprašanje itd. Cela vrsta vprašanj, ki izvirajo iz vprašanja, kako naj se sploh uveljavi načelo svobode v demokratični državi, da ne pride v nasprotje z interesi in potrebami celokupnosti. Z eno besedo, kako naj se nadomesti izsiljena avtoriteta v avtokratičnem ali oligarhičnem sistemu z avtoriteto v demokratičnem sistemu. Med prvimi problemi demokracije so tudi vprašanja centralizacije oziroma decentralizacije, federalizma in avtonomije.

V splošnem izhajajo težave demokracije na eni strani iz različnosti naziranj o demokratičnih institucijah in njihovih organizacijah na drugi strani iz težav, ki jih povzroča uveljavljenje načela vlade in državne avtoritete. Pri tem igra važno vlogo okoliščina, da vsebuje demokracija stalno tendenco razširjenja in poglobljenja. Prva etapa je bila uveljavljenje parlamentarizma. Razvoj je šel naprej do splošne-volilne pravice in se je končno dotaknil tudi eksekutive.

Danes gre za to, kako bi se uveljavila ideja demokracije v birokraciji, v vojski, v šoli in v družini. Tu nastopajo zelo resni problemi kakor n. pr. problem uradniške discipline in uradniške hierarhije, problem discipline v vojski in končno boj za šolo, v družini, vprašanje odnošajev med roditelji in otroci, med možem in ženo.

Demokracija pa posega tudi v gospodarsko življenje in njegove institucije. Tu je predvsem socijalizem, katerega cilji se do gotove meje krijejo z demokracijo in ki je mnogo pripomogel k uspehom demokracije na političnem polju. O penetraciji demokracije v gospodarsko življenje priča zadružno gibanje, nadalje stremljenje po sodelovanju delavcev na upravi podjetij itd. Tega razvoja ni mogoče ustaviti ter bo imela demokracija vbodoče zlasti na tem polju veliko delovno priložnost.

Demokracija mora svojo politiko voditi s pomočjo interesnih skupin in političnih strank, katerih medsebojni boj vodi do postavljanja voditeljev in organizatorjev. Stranke se birokratizirajo in ustvarjajo oligarhijo voditeljev, kar je lahko posledica stremljenja posameznikov po moči ali pa pomanjkanja izobrazbe množic. Oligarhični sistem pa se lahko prenese tudi v zakonodajna telesa. Nasprotniki demokracije kažejo pogosto na oligarhijo v demokraciji in menijo, da ima načelo demokracije v sebi kal smrti. Toda tozadevno je treba izjaviti, da gre za to, ako more demokracija vstvariti avtoriteto in jo uveljaviti po metodi, ki odgovarja njenim temeljnim načelom. Treba je ugotoviti, na podlagi katerih umskih razlogov priznava moderni demokratični državljan avtoriteto in odgovor se bo glasil: priznava avtoriteto oseb, katerih položaj in pravo za izdajanje določb temelji na poznavanju zadeve in poštenosti napram ideji demokracije, kakor tudi na nravnosti in politični sposobnosti. Ako še ni mogoče vstvariti čisto demokratičnih institucij in ako je treba računati z voditelji, potem morajo imeti vodilno vlogo možje, ki so neke vrste demokratični junaki. Iz tega je razvidno, da je problem demokracije in demokratične avtoritete obenem problem vzgoje k demokraciji. Demokracija še le nastaja, zato je treba, da jo stalno čuvamo in se zanjo borimo.

Naravno je, da ima antidemokratizem svoje koristi iz kriz demokracije. To je bilo že pred vojno, vojna pa je ta problem še bolj poostrila, tako da je boj za demokracijo postal dnevno geslo. Antidemokratizem, ki je bil s početka poosebljen v monarhiji po božji milosti, pozneje v aristokraciji, čuva danes predvsem premoženjske privilegije. Nasproti načelu enakopravnosti postavlja njegova filozofija načelo fizične, duševne in materijelne neenakosti, nasproti ideji človečnosti in bratstva idejo človeškega egoizma in gospodarskega individualizma. Rezultat te filozofije je kult moči posameznika in kult moči države in naroda. Vse to opravičuje ekstremni nacijonalizem. Antidemokratizem ne pozna v politiki nobene morale.

Vojna je pojačala demokratična stremljenja na eni strani s tem, da je uveljavila v politiki demokratična načela in povzročila močno socijalno gibanje, na drugi strani pa je odprla pot vsem željam, čustvom in strastem na političnem, socijalnem gospodarskem in moralnem polju ter je povzročila velika gibanja z nasilji. Ta razvoj je povečal odpor bogatih slojev. Krizo, ki je nastala in ki je deloma utemeljena v bistvu demokratičnih institucij, deloma pa je vojna posledica, izrablja antidemokratizem za to, da bi dokazal, da se mora vrniti razvoj nazaj na desno. To je napačno naziranje. Vprašanje demokratičnih načel, njihova upravičenost in nadaljni razvoj je treba proučevati s stališča zgodovinskega razvoja, modernih družabnih oblik, sociologije in zgodovine. Različno reakcijonarni poiskusi in puči so samo trenutne okoliščine, ki ne morejo zlomiti moči demokratičnega ideala.

Treba je še omeniti razmerje med demokracijo in boliševizmom, ki vsebuje antidemokratične in ultrademokratične elemente. Brezdvomno je, da je boljševizem, ki izvaja zgodovinski materijalizem in idejo razrednega boja do skrajnih konsekvenc v nasprotju z demokratično filozofijo humanitete. Njegove gospodarske doktrine že radi tega ne morejo imeti uspehov, ker slonijo na napačnih temeljih, kar se more reči tudi o doktrini socijalne svetovne revolucije.

Demokracija je po svoji filozofiji idejno revolucijonarna, njene metode pa so evolucijonarne. Demokracijo je treba presojati v filozofično zgodovinskem oziru kot veliko politično socijalno in zgodovinsko stremljenje. V boju, ki ga vodi skozi tri stoletja za svoje uveljavljenje, zmaguje korakoma.

Olimpijski dan se vrši 13. aprila 1924. Kupujte olimp. srečke!

Nemčija v volilni borbi.

(Od našega posebnega poročevalca.)

Berlin, v aprilu.

Volilni boj je v polnem razmahu in z ogromnimi koraki se bliža odločilna bitka. Nikdo ne dvomi več nad resnostjo časa; vsakdo čuti, da je stavljeno čisto jasno vprašanje: republika ali monarhija na znotraj revanšna vojna ali mir na zunaj. Povdariti je treba eno svetlo točko volilnega boja: kljub neprestanim napadom, posebno vojaške oblasti na »prevratne duhove«, t. j. republikance in demokrate, se pri teh vendar opaža tu in tam razveseljivo duševno pomlajenje, ki ne izključuje upanja na uspeh. Levica mobilizira pod izredno težkimi pogoji in zdi se, da so njene sile večje, kot se je prvotno računalo. Imam utis, da dobri duh še ni popolnoma ugasnil v nemških masah; sodna parodija, odigrana v Münchenu, ji odprla oči naivnim občudovalcem »plemenskega« gibanja in jim razkrila vse medsebojno sovraštvo in intrige voditeljev nemške arijsko - nacijonalne stranke. Brezmejna neumnost — pero se upira uporabi drugega termina — ki jo je pokazal general Ludendorff v vsem, kar samo od daleč meji na zunanjo politiko, je naredila utis vsaj na te nacijonaliste, ki so si ohranili politično tradicijo stare narodno-liberalne stranke, tako prof. Hoetzsch, voditelj nemških nacijonalcev, in Hergt, čegar govor v Hamburgu je vzbudil veliko pozornost.

Zelo resni možje v Nemčiji — in samo ti — obračajo svojo pozornost tudi delu mednarodnih ekspertov. Silno je pa zanimivo, da se kritizira odbor Dawisov kakor tudi Mac Kennajev, čeprav prevladuje v obeh anglo-saksonski upliv, predvsem v teh političnih krogih, katerih mnogoštevilne zveze z Londonom in New Yorkom so dobro znane. Močno anglofilski »Berliner Tageblatt« n. pr. prinaša ostre in često sovražne kritike delovanja obeh odborov in njunih domnevnih sklepov. Nasprotno pa »kontinentalno« časopisje (ti dve tendenci si tu vedno stoijta nasproti), reprezentirano z »Vossische Zeitung«, kaže dobro voljo do priznanja kompetence in absolutne nepristranosti ekspertov kakor tudi obveznosti Nemčije, ne sicer, da slepo sprejme njihove sklepe, vendar pa, da jih resno prouči in iz njih vzame, kar se zdi sprejemljivo. Bilo bi malo preveč enostavno, ako bi dejali, da celi Nemčiji manjka dobra volja in da ne bo prevzela nobene obveznosti, razven če ne bo do tega pripravljena s silo. Resnica je, da ima gotovo število nemških politikov občutek za realnost prav do skrajnosti, tako da je vsa njihova mentaliteta z njim prepojena. V teh krogih se dostikrat čuje mnenje, da bi bil Bismarck, ako bi danes še živel, brez dvoma fanatičen »Erfüllungs-politiker«. Kancelarja Marxa najnoveiša formula »osvobojenje z delom« kaže na inspiracijo velikega kancelarja in v krogih centruma radi ponavljajo, da mora postati Marx »katoliški pandant Bismarcka«.

Jako malo je verjetno, da bi imela Marx-Stresemannova vlada pogum, enkrat odločno nastopiti. Preveč se čuti brez opore na čelu naroda, ki ga razburjajo politični viharji. Čisto zastonj je, da poizkuša najzmožnejši politik nemške države, min. Stresemann, rešiti kvadraturo kroga. Izgubil je naklonjenost nacijonalistov, ker je odklonil oficijalno odpoved versajske pogodbe; levici je pa sumljiv, ker ne zamudi nobene prilike, da se prilizne veliki industriji, ki se je očividno približala monarhistični desnici. Stresemann je osebno prepričan, da je Nemčija zapisana propasti, ako ne doseže pravične poravnave s Francijo. Kljub temu pa stori kot minister vse, da onemogoči vsaka pogajanja. V nekakem romantičnem atavizmu vidi, kljub vsem dejstvom, Anglijo, kako prihaja Nemčiji v najskrajnejši sili na pomoč. Vsa njegova politika je brez jasnosti in tudi brez iskrenosti. Pri vsej svoji spretnosti goljufa ta mož neprestano samega sebe — pojav, ki ga pogosto srečavamo pri največjih možeh nemškega naroda.

Ali sploh še obstoja nemška republika? Pravzaprav ne, radi pomanjkanja republikancev. Slučaj, ki je pravtako tragičen kot enostaven. Nemški intelektualci in priprosti človek se popolnoma skladata v mišljenju, da je republika simbol propada, sramote in sužnosti, cesarstvo je pa veličina, slava in gospodovanje. Nemška »plemenska« (völkisch) stranka je samo radi tega monarhistična, ker ima občutek neke skrivnostne zveze med germanizmom in osebo cesarja ali kralja. Navajajo se besede Nietzschejeve: Nemčija je »Herrenvolk« in demokracija je zanjo nemogoč politični sistem. Vsi propovedniki demokracije so ali izdajalci, ali pa neumneži; v obeh slučajih jim je treba usta zamašiti. Prof. Guidde je moral v zapor in publicist Hans Reimann, pogumni urednik »Weltbühne«, bo premišljal v vratislavski ječi ali je koristno razširjati s preveliko vnemo republikanske »prekucuške« ideje. Južno od Mena je Nemčija že očiščena demokratičnega strupa in noben meščanski list nima več poguma, imenovati se »demokratičen dnevnik«. Je tu sicer še »od hudiča obsedeni« Berlin, kot se je izrazil cesar Viljem, in Poruhrje s svojimi pacifističnimi delavci; ali po zmagi 4. maja jih bodo že ukrotili s terorjem in s krvjo.

Program je jasen kot beli dan: pobiti najprvo doma vse žide, demokrate in republikance, potem pa pod vodstvom samega cesarja napovedati Franciji novo vojno, ker nemška vojska je nepremagljiva.

Na kak način bi se dala ozdraviti nemška manija? Predvsem morajo zavezniki nastopiti enotno, in če današnja kontrola nemškega oboroževanja ni zadosti izdatna, naj se ustvari v to svrho poseben, magari mednaroden, organizem. Ko bodo vse varnostne odredbe dosegle svoj namen, naj se pripusti Nemčija k Zvezi narodov, ki je najboljša čuvarica evropskega miru.

Poročilo izvedeniškega odbora.

Končno sta podala odbora strokovnjakov, ki sta pričela s svojim delom meseca januarja tekočega leta, svoje poročilo o finančnem in gospodarskem položaju Nemčije oz. o plačilni zmožnosti Nemčije. Poročili sta bili predani predsedniku reparacijske komisije Barthou-u v navzočnosti vseh članov komisije.

Po pariškem »Matinu« vsebujeta poročili sledeče točke:

Da se uravnoteži nemški proračun, zahtevajo izvedenci od nemške državne vlade strogo nadzorstvo nad davčnim strojem. Ustanovi naj se kontrola pobiranja davkov. Če bi se pa kljub temu pokazale nerednosti, naj bi se kontrola postopoma poostrila. Poleg tega predlagajo strokovnjaki, da bi se del proračunskih dohodkov, carine in nekatere trošarine, vplačale naravnost na račun vojno-odškodninske blagajne, ki se ustanovi pri notni banki. Reparacijska komisija bo uporabila del teh dohodkov za svoje anuitete, ostanek pa odstopi državnemu finančnemu ministrstvu.

Emisijska banka je določena, da polagoma absorbira rentno banko, državno banko in zlato diskontno banko. Emisijska banka bo imela svoj sedež v Berlinu. Njena glavnica naj bi znašala 400 milijonov zlatih mark, ki bi se razdelile v štiri milijone istovrednih obligacij. Milijon obligacij dobi državna banka proti zastavitvi vseh svojih aktiv, tri milijone pa inozemski subskribenti, ki bodo zastopani v upravnem svetu. Generalni upravni svet naj bi obstojal iz sedmih Nemcev in sedmih inozemcev. Kovinsko kritje bi znašalo eno tretjino.

Trajne uspehe pa more roditi ta sanacija samo, ako se vzpostavi gospodarska enotnost Nemčije. Ne da bi se nadalje pečali z okupacijo, predlagajo strokovnjaki, da se Nemcem omogoči razpolaganje z zasedenim ozemljem, kakor tudi s carinami in dohodki iz železnic. Železnice Poruhrja in Porenja bo nadzoroval predstavnik zaveznikov, da se zagotovi normalnost prometa in varnost francoskih čet.

Finančna in gospodarska obnova naj se Nemčiji omogoči na ta način, da se ji reducirajo njena plačila in sicer tako, da bi bila ta redukcija z vsakim letom manjša. V prvem letu naj bi Nemci plačali eno milijardo zlatih mark, 800 milijonov bi dobili z inozemskih posojilom, 200 milijonov pa s prometnim davkom. V drugem in tretjem letu bi plačali 1200 in v četrtem 1750 milijonov zlatih mark. Začenši s petim letom bi znašale anuitete najmanj 2460 milijonov zlatih mark. To vsoto bi tvorilo 1500 milijonov iz proračunskih dohodkov, nadalje dohodki iz prometnega davka in industrijskih hipotek. Poleg tega je predvidena za peto leto mobilna letna anuiteta, ki sme zvišati skupno anuiteto kvečjemu na 3 milijarde.

Državne železnice naj se oddajo za dobo 50 let v zakup mednarodni družbi, katere glavnica naj bi znašala 26 milijard zlatih mark. 2 milijardi bosta zapopadeni v prioritetnih delnicah, od katerih bo ena četrtina prodana v korist nemški vladi in tri četrtine v korist družbi. 13 milijard se razdeli v navadne delnice, ki se izroče nemški vladi. 11 milijard bi predstavljale 6 odstotne hipotekarne obligacije. Prodala jih bo reparacijska komisija na mednarodnem trgu in bo tako takoj mobilizirala 10 milijard zlatih mark.

Poročilo predvideva vrsto garancij za zavarovanje inozemskih subskribentov.

1. V upravnem svetu družbe bo zastopal inozemske subskribente medzavezniški finančni komisar, ki bi v slučaju slabe uprave prevzel posle generalnega ravnatelja.

2. Obresti se bodo plačevale iz kosmatih dohodkov.

3. Ako tudi to ne bi zadoščalo, bi jamčili za obresti nemški državni dohodki, ki so zastavljeni reparacijski komisiji.

4. Hipoteke na industrijska podjetja, ki bi donašale 300 milijonov dohodkov letno. V zastavo bi se dala vsa industrijska podjetja v Nemčiji, Porenju in Poruhrju.

Nemčija torej lahko plača od četrtega leta najmanj 2460 milijonov in največ 3 milijarde zlatih mark, ali pa takoj 16 milijard in nato po četrtem letu vsakoletno anuiteto 1460 milijonov ali 2 milijardi zlatih mark.

Poročilo o plačilni zmožnosti Nemčije ceni nemška aktiva v inozemstvu s stanjem dne 31. decembra 1923. na približno 8 milijard zlatih mark. 6750 miljonov nemškega kapitala se nahaja v inozemstvu in 1200 milijonov inozemskega denarja v Nemčiji.

Splošno ne smatra, da tvorita poročili nepristranskih strokovnjakov trdno podlago za obnovo Evrope.

Mala antanta, Francija in Belgija.

Pred kratkim so se vršila v različnih belgijskih mestih (Bruxelles, Malines, Ypres, Ostente, Chaleroi, itd.) razna predavanja o razmerju Francije in Belgije do Male antante iz političnega in gospodarskega stališča. Govoril je marki de Montferrier in ta predavanja so se vršila pod pokrovitelstvom »Francoske Lige« (Ligue Française). Predavanja so imela velik uspeh in jih je belgijski tisk kar najiskreneje pozdravil.

Govornik je najprej posebej očrtal položaj in ulogo, ki jo igra vsaka posamezna izmed držav Male antante: Jugoslavija, Češkoslovaška in Rumunija in pokazal, da imajo še veliko bodočnost pred seboj. Belgija ima iste vzroke kot Francija, da se nerazdružljivo zveže z Malo antanto.

Mala antanta je zopet upostavila evropsko ravnovesje, ki ga je podrl polom Rusije. Ona je protiutež zoper morebitno novo zvezo Turčije, Bolgarske, Madžarske in Nemčije. V njenem življenjskem interesu je, da se ohrani mir in ostanejo nedotaknjene vse mirovne pogodbe, ki so podlaga obstoja samega teh novih političnih formacij. Francosko-poljska, francosko-češkoslovaška pogodba in zadnja pogodba med Italijo in Jugoslavijo so ves ta sistem še prav posebno utrdile.

Motili bi se pa, če bi menili, da je vsa Belgija navdušena za Francijo in njeno politiko, ki se opira na Malo antanto. Wallonski del Belgije, ki govori francosko, je navdušen za Francoze in torej tudi za Malo antanto, nikakor pa ne flandrijski del.

Flamski tisk, celo oni, ki še izhaja v francoskem jeziku, prav pogosto in ljuto napada Francijo in sicer čisto v smislu pangermanskih idej. Znano je, da je v belgijskem parlamentu flamska opozicija onemogočila glasovanje francosko-belgijske trgovinske konvencije in ovirala vojaške kredite, ki so bili določeni za to, da se belgijska vojska obdrži v efektivnem številu, kakor to predvideva konvencija sklenjena s Francijo.

Flamci hočejo popolnoma odpraviti francoski jezik iz vseh šol na svojem ozemlju. Prisilili so vlado, da je razcepila gandsko univerzo v dve paralelki, v francosko in flamsko. Tu so se pa kruto zmotili, kajti celo flamski dijaki so se raje upisali na francoski oddelek. Nobeno flamsko predavanje ali kurz ni imel več kot dva ali tri poslušalce. Tako se je praktična izvedba odprave francoske univerze v Gandu temeljito ponesrečila.

Flamci gredo celo tako daleč, da napadajo zaslуženega kardinala Mercierja, ki si je s svojim neustrašenim nastopom za pravice teptane domovine napram Nemcem pridobil neverljive zasluge. Skratka, Flamci so popolnoma nemške mentalitete.

Sanjajo o neki vrsti Belgijske federacije, ki naj bi imela ustavo in upravno razdelitev kot Švicarska republika. V vsem tem seveda ni nič drugega kot intenzivna nemška propaganda, ki danes bolj kot sploh kdaj prej deluje povsod v inozemstvu. Saj jo mi Slovenci na svoji severni meji, kjer so Nemci na najpredrznjši način začeli dvigati glave, prav dobro občutimo. —Br.

Drobne vesti.

Dve italijanski križarki s 14 torpedovkami sta vprizorili demonstracijo pred Konstanco, da bi prisilili Romunijo k izpolnitvi obveznosti napram italijanskim državljanom. Italijansko vojno ministrstvo to vest demantira.

Sovjetska vlada je ugodila prošnji otrok in vnukov velikega ruskega komponista Rimski-Korsakova, da se jim vrnejo posestva njihovega očeta oz. deda s pravico nasedstva.

Bivši saški ministrski predsednik Zeigner, ki je bil obsojen radi podkupljevanja in zlorabe uradne oblasti na 3 leta zapora, je vložil proti obsodbi vzklic.

Francoska vlada proti grškim suverenom. »Chicago Tribune« poroča, da je francoska vlada odrekla soprogi pokojnega grškega kralja Konstantina, ki bi se rada naselila v Parizu potni vizum. Odrekla je vizum tudi grškemu kralju Juriju in kraljici Elizabeti, ki sta hotela preživeti poletje v Parizu.

Italija izgnala angleškega novinarja. Dopisnik »Daily Heralda« Ciglio je bil radi ostrega napada na italijansko vlado izgnan iz Italije. Dopisnik je že odpotoval.

Politične vesti.

= **Čuden Radićev pacifizem.** »Samouprava« se bavi z najnovejšimi Radićevimi izjavami, v katerih je očital Radić Beogradu imperijalistično politiko. List pravi med drugim: Radić popolnoma jasno čuti, da je njegova akcija pri naši državi v vsem inozemstvu obsojena in da je zato propadla. Njegova sedanja brezdvomno izdajniška gesta proti državi jasno kaže obupnost položaja, v katerega ga je dovedla njegova neumna politika. To je njegov zadnji poskus, da bi prevaril inozemsko javno mnenje. Toda tudi ta poskus mora propasti ravnotako, kakor so dosedaj propadli vsi njegovi šepavi napadi na našo državo. Vsemu svetu je znano, da Srbija v vseh dosedanjih konfliktih nikdar ni bila ofenzivna. Vsemu svetu je tudi znano, da je Avstro-Ogrska potom svojega časopisja očitala mali in slabi Srbiji agresivne namene, dočim je bila ona tista, ki je napadla in »pacifist« Radić ji je pomagal pri vseh njenih agresivnih namerah, ko je v družbi z Nemčijo pripravljala svetovno vojno. Zlasti po svetovni vojni je politika vseh beograjskih vlad, posebno pa vlade g. Pašića, dala številne dokaze o svojih iskrenih in globokih pacifističnih težnjah. Znana pa je Radićeva kukavičja vloga, ki jo je igral po srečno doseženem sporazumu z Italijo, ko je očital izdajstvo nad hrvatskim narodom!

= **Korošec, radikali in Cicvarič.** »Cicvaričev Beogradski Dnevnik« piše na podlagi poročil o nekih razgovorih med radikali in Koroščem: Slovenija ima v naši državi izjemen položaj in g. Pašić misli, da bi to moglo faktično ostati tudi nadalje, ne da bi se ustava spremenila. Znana je stvar, da se more ustava aplicirati na razne načine, tudi centralistična ustava se more tako aplicirati, da se omogočijo celo avtonomije! Kar se tiče g. Korošca, zanj ne bi bilo težko spremeniti svoje orijentacije, ker je on že po svoji navadi zelo gibčen politik, morda najbolj gibčen v naši državi. O njem je rečeno, da je tudi »najmodrejši med našimi državniki«. Toda njegova modrost je sedaj postavljena na preizkušnjo. Ako pristane na ponudbo g. Pašića, more dobiti takoj izvestne koncesije za Slovenijo, ako ne pristane, riskira, da izgubi mnogo. Listi opozicijonalnega bloka pa poročajo, da je g. Korošec odbil Pašićevo ponudbo in da nikakor ne misli zapustiti opozicijonalnega bloka. Ako je tako, potem bi to pomenilo, da veruje g. Korošec v zmago opozicijonalnega bloka, v zmago, ki bi pomenila spremembo ustave. Ker ga g. Pašić ne more pridobiti, bo prisiljen razpustiti skupščino in razpisati nove volitve. Te volitve morajo biti sedaj popolnoma à la Mussolini in so vsi izgledi, da bo nacijonalni blok odnesel veliko zmago nad opozicijonalnim blokom. Ta zmaga pa bo za našo državo večjega pomena nego je Mussolinijeva v Italiji, ker je državno edinstvo Italije že davno zavarovano, dočim se mora pri nas šele zavarovati.

= *Romunske priprave v Besarabiji.* Kakor poroča moskovska »Pravda«, je poslala bukareška vlada številne čete v Besarabijo ter znatno povečala število orožnikov na besarabski meji. Po poročilih besarabskih ruskih beguncev je uvedla romunska politična policija strogo nadzorovalno službo, ki je povzročila veliko vznemirjenje med domačim prebivalstvom. Zadnje dni je spremenilo tudi romunsko opozicijonalno časopisje ton svoje pisave ter piše popolnoma v vladnem duhu, dasiravno je še pred par dnevi napadalo vladne odredbe v Besarabiji.

= **Sovjetski opomin Mali antanti.** Iz Moskve poročajo, da je Litvinov izvajil: Rumuni pozabljajo, da vodi SSSR neodvisno mednoradno politiko. V vzhodni Evropi obstoja važno teritorijalno vprašanje, katerega proti volji sovjetske republike ne morejo rešiti niti veleposlaniška konferenca, niti Zveza narodov, niti parlamenti velesil. Vsako neposredno ali posredno podpiranje Rumunije v besarabskem vprašanju bo smatral sovjetski Sojuz za sovražno dejanje, ker ostane Besarabija do odločitve ljudskega glasovanja nerazdružljiv del sovj. republike. Države Male antante morajo razumeti, da vsaka njihova zveza z Rumunijo služi k obrambi besarabske aneksije, kar se pa nikakor ne da spraviti v skład s prijateljskimi odnošaji do sovjetskega Sojuza.

= **Pred zaključitvijo političnega procesa v Sofiji.** V procesu proti pristašem Stambulijskega, ki so bili zaprti ob priliki poskušanega upora, je govoril državni pravdnik in izjavil, da so zločinci v resnici krivi tega dejanja in je končno predlagal ječo 10 let. Razsodba bo razglašena koncem tega tedna.

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Petek 11. aprila zaprto.

Sobota 12. aprila »Ana Karenina«, premijera. Izven.

Nedelja 13. aprila »Ana Karenina«. Izven.

Pondeljek 14. aprila zaprto.

Opera.

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Petek 11. aprila »Traviata«, gostovanje ge Wesel-Polle iz Zagreba in tenorista Alfonza Waisarja iz Prage. Red D.

Sobota 12. aprila Plesni večer in »Možiček«. Red E.

Nedelja 13. aprila ob 3. uri popoldne »Poljub«. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.

Pondeljek 14. aprila. »Modna revija«. Izven.

Ana Karenina. Ljubljanska drama vprizori Tolstojev roman »Ano Karenino«. Dramatiziral ga je gospod Boris Putjata in dramatizacijo prevel gopod Josip Vidmar. Ano Karenino igra ga Nablocka, njenega soproga Karenina g. Skrbinšek, grofa Vronskega g. Putjata. V nadaljnjih vlogah nastopijo gg. Rogozova, Wintrova, Vera in Mira Danilova, Juvanova, Cesar, Terčič, Medven itd. Recitira gospa Marija Vera, režisira g. Putjata. Premijera bo v soboto, dne 12. t. m., prva repriza v nedeljo, dne 13. t. m.

Gostovanje Alfonza Waisarja v naši operi. Danes v petek gostuje v operi »Traviata« tenorist Alfonz Waisar iz Prage. Gospod Waisar je učenec profesorja Bohumila Benonija v Pragi ter ga je naša gledališka uprava ravno na njegovo toplo priporočilo pozvala, da gostuje v operi »Traviata« in v »Brivcu Sevilskem« na angažma. Gospod Waisar je mlad in izredno inteligenten pevec, kateremu prorokuje njegov učitelj profesor Benoni še lepo umetniško karijero. Pri današnji predstavi poje vlogo Alfreda.

Ljudska predstava v opernem gledališču. V opernem gledališču se poje v nedeljo popoldne ob 3. uri priljubljena Smetanova opera »Poljub« in sicer kot ljudska predstava po znižanih cenah. Na to popoldansko ljudsko predstavo opozarjamo posebno posetnike iz dežele, v prvi vrsti iz ljubljanske okolice. Zunanjim posetnikom je poset predstave vsled dobrih železniških zvez lahko omogočen.

Sprememba opernega in dramskega repertoarja. Danes v petek se poje opera »Traviata« za red D. Drama pa je radi generalne skušnje za »Ano Karenino« danes zvečer zaprta ter dobe abonenti reda B, katerim današnja predstava odpade vprizoritev veseloigre »Kamela skozi uho šivanke« začetkom prihodnjega tedna. V soboto je v operi plesni večer baleta Narodnega gledališča in pantomina »Možiček« za red E, dočim dobe abonenti reda A operno predstavo v torek, dne 15. t. m. V drami je v soboto premijera »Ane Karenine«.

Cerkveni koncert. Glasbena Matica v Ljubljani priredi v nedeljo dne 13. t. m. v Frančiškanski župni cerkvi cerkveni koncert, na katerem ponovi Dvořakovo »Stabat Mater« za mešani zbor, soli in orkester. Solistične partije pojo gdč. Zikova, ga. Borova, g. Šimenc ter g. Betetto. Na orgljah sodeluje regenschori stolne cerkve g. Stanko Premrl. Zborov part je v rokah pevskega zbora Glasbene Matice, spremlja pa orkester Muzike Dravske divizijske oblasti. Koncert vodi konservatorijski ravnatelj g. Matej Hubad. Brez dvoma je, da bode to nesmrtno delo doseglo pri svojem izvajanju v cerkvi veliko večji in slajnejši uspeh, kakor pa ga je doseglo pri izvajanju v koncertni dvorani. Koncert začne točno ob pol 8. uri zvečer ter se vstopnice za njega prodajajo v Matični knjigarni, na večer koncerta pa pred glavnim uhodom v cerkev. Občinstvo opozarjamo, da sta za vstop odprta samo glavni uhod in pa uhod na porti dočim je uhod z Miklošičeve ceste zaprt. Po koncertu pa so odprti vsi trije izhodi. Občinstvo vabimo, da se udeleži tega veličastnega koncerta.

Matineja sinfoničnega orkestra. V nedeljo, dne 13. aprila dopoldne ob 11. uri ponovi orkester Narodnega gledališča v Ljubljani pod vodstvom svojega kapelnika Antona Balatke sinfonični ciklus »Ma vlast«. Kakor znano obsega ta sinfonični ciklus 6 sinfoničnih skladb, v katerih opisuje slavni skladatelj lepoto ter zgodovino svoje domovine. Posamezni deli nosijo sledeče naslove: Višegrad, Vltava, Šarka, Iz čeških logov in gajev, Tabor in Blanik. Razlaga teh posameznih delov se nahaja v tiskanem sporedu, ki se dobijo v predprodaji kart v Matični knjigarni. Občinstvu toplo priporočamo, da se udeleži te matineje, ki se vrši po znižanih cenah in da ne zamudi prilike čuti, v celoti delo, ki uživa največji sloves po vsem muzikalnem svetu.

L. N. Tolstoj: Kreutzerjeva sonata. Poslovenil Fr. Pogačnik. Splošna knjižnica št. 22, v Ljubljani 1924. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Cena broš. Din 14.— vez. Din 20.— »Roman« imenuje Tolstoj to svoje delo. Trgovska reklama ga često uvršča med »napeto čtivo«. V resnici je Kreutzerjeva sonata globoka študija vprašanju, ki sega globoko v jedro človeške družbe, in more zanimati slehernega mislečega človeka, — študija o zakonu. Kakšen je zakon? Zakaj je toliko gorja v življenju? Kakšen bi moral biti? — Celo vrsto vprašanj namiga pred nami Tolstoj in jih objasnuje v duši svojega idealnega krščanstva. Kar je še morda v romanu samem nejasnega, nam pojasni v dokaj obširnem epilogu, ki ga bralec bere z enakim užitkom, kakor roman sam. Slovenski prevod tega znamenitega dela je vseskozi skrbno in vestno prirejen. Jezik je gladek in čist. Tudi cena je primerna.

Dnevne vesti.

Ljubljana, 10. aprila.

— **Gospoda dr. Kramerja in dr. Žerjava** opozarjamo na zadnji »Kmetijski list«, v katerem je objavljen odgovor poslanca Puclja.

— **»Slovenski Narod«** je zopet enkrat dokazal svojo neresnost. Ker smo povedali neprijetne resnice, pravi »Slov. Narod« da uganjamo — demagogijo. »Slov. Narodu« gre tako čast in hvala, da je našel novo definicijo demagogije, ki pa je uporabljiva le — za zastarele časopise. Pripomnimo naj še, da se »Slov. Narod« čisto po krivem sklicuje na »Edinost«, kajti njeno stališče je popolnoma drugo od stališča »Slov. Naroda«. — Sicer pa je »Slov. Narod« svojo polomijo nehote sam priznal, ko je post festum napolnil vso svojo primorsko kolono s poročili o italijanskih nasiljih. Naš nauk je torej zalegel.

— **Načrt novega agrarnega zakona.** Posebna komisija ministrstva agrarne reforme, ki je že dalje časa izvrševala projekt novega zakonskega predloga o agrarni reformi, je te dni izvršila svoje delo. Novi načrt je že predložen ministru za agrarno reformo.

— **Inspekcija kmetijskih ustanov v Sloveniji.** Po naročilu ministra za kmetijstvo sta odpotovala v Slovenijo Stojan Spadjer, šef kabineta in Dušan Putniković, tajnik ministrstva, da izvršita inspekcijo vseh državnih kmetijskih ustanov v Sloveniji.

— **Nakazilo potnin učiteljstvu.** Prosvetni oddelek za Slovenijo je prejel kredite za potnino in prehrano veroučiteljev dušnih pastirjev, učiteljev na ekskurednih šolah in učiteljic ženskih ročnih del, ki uče izven svojega bivališča, za **čas od 1. januarja 1921 do 31. julija 1922.** Da se pripadajoči zneski čimprej izplačajo, pozivljam prizadete učne osebe, naj predlože **vsaj do 25. aprila 1924** sledeče podatke: 1. Ime, priimek, poklic in redno bivališče. 2. Ime šole izven rednega bivališča, na kateri so poučevali. 3. Število poti (tja in nazaj šteje za enkrat). 4. Razdalja od rednega bivališča do šole v smislu točke 2. 5. Ako je ta šola oddaljena nad 5 km: a) Ali so poučevali isti dan dopoldne in popoldne; b) ali je učna oseba obedovala izven svojega bivališča. 6. Kakovost poti (strma, kamnita, ravna, gladka). 7. Ali je učna oseba že prejela kaj na račun potnine in obednine za navedeni čas. Veroučitelji dušni pastirji naj predlože svoje prijave, potrjene po šolskem vodstvu, neposredno računovodstvo delegacije min. financ, odseku za pokrajinsko upravo, odd. II. (Ljubljana, Bleiweisova cesta 10). Ostale učne osebe pa po uradni poti na prosvetni oddelek za Slovenijo; šolska vodstva in okrajni šolski sveti naj potrde istinitost podatkov. Te prijave morajo predložiti vse vpoštev prihajajoče učne osebe, neglede na to, ali so že predložile kakšen izkaz za omenjeni čas. Na že predložene izkaze se prosvetni oddelek ne more ozirati, kakor tudi ne bo mogel iz državno proračunskih ozirov vpoštevati pri sedanjih kreditih netočnih, ali po označenem roku vloženih prijav. Da se more točno ugotoviti tudi potrebščin na potninah in obednini za čas od 1. julija 1923 do 31. marca 1924, naj prizadete učne osebe predlože še posebne, od gornjih prijav ločene izkaze za čas od 1. julija 1923 do 31. marca 1924 v istem roku po isti poti. Ta razglas naj vse prizadete učne osebe in podrejeni uradi sprejmejo takoj na znanje; drugih obvestil ne razpošljem. — Šef prosvetnega oddelka za Slovenijo: Dr. St. Beuk, s. r.

— **Promocija.** V soboto dne 12. aprila bo na praški univerzi promoviral doktorjem vsega zdravilstva brat odvetnika g. dr. Smoleta g. Jože Smole iz Novega mesta.

— **Carinska konferenca na Rakeku.** Na Rakeku se vrši 12. aprila 1924 ob 17. uri v prostorih carinarnice IX. redna carinska konferenca.

— **Razvrstitev v ministrstvu notranjih zadev** še dosedaj ni popolnoma končana, ker so se pojavile pri razvrstitvi uradnikov in uslužbencev razne tehnične težkoče. Razvrstitev za nameščence v Vojvodini je končana in se te dni prične razvrstitev za Hrvatsko in Slavonijo.

— **Nova emisija kolkov.** Na eni izmed zadnjih svojih sej je uprava državnih monopolov sklenila, da se izdelajo osnutki za novo emisijo kolkov. Ko bo na podlagi osnutkov dotiskana nova emisija kolkov, se bodo stari kolki takoj vzeli iz prometa.

— **Izkoriščanje državnih gozdnih posestev.** V ministrstvu gozdov in rudnikov izdeluje posebna komisija načrt zakona o eksploataciji velikih gozdnih posestev, ki so v državni lasti. Načrt bo v najkrajšem času končan. Predno bo pa načrt predložen v odobrenje narodni skupščini, bo pregledan še od raznih strokovnih komisij.

— **Zahteve železničarjev.** Udruženje nacijonalnih železničarjev v Beogradu bo te dni predložilo ministrstvu železnic nove predloge in zahteve železničarjev za zboljšanje svojega gospodarskega in socijalnega položaja.

— **Francozi za naše dijake.** Francoski minister prosvete je nakazal našim dijakom v Parizu in v ostalih francoskih mestih izvanredno podporo, katera znaša za zadnje tri mesece 140.000 frankov. S podporo francoskega ministrstva prosvete je omogočeno 200 siromašnim jugoslovanskim dijakom, da izvrše svoje študije na francoskih visokih šolah. Meseca aprila namerava francoski minister prosvete razdeliti med jugoslovansko dijaštvo 47.000 frankov.

— **Poostrena kontrola nad inozemskimi potniki.** Poslednja dva meseca so oblasti dognale, da potuje po naši državi mnogo potnikov, ki so brez predpisanih potnih listov. Med potniki brez potnih listov se je dognalo razne zločinske in tihotapske tipe. Ministrstvo notranjih zadev je strogo naročilo vsem obmejnim komisarijatom, da poostre nadzor nad vsemi potniki, ki pridejo v našo državo iz inozemstva.

— **Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu** izkazuje proračun 4 milijonov dinarjev. Če se vpošteva, da so dohodki delavskega zavarovanja v celi državi preko 130 milijonov dinarjev, so izdatki za osrednji urad v primernem razmerju z dohodki. — Na zadnji seji zagrebškega okrožnega urada za zavarovanje delavcev je bil za leto 1924 sprejet proračun, ki znaša potrebščine 3,870.762 dinarjev, t. j. za 900.000 dinarjev manj kot lani. Zmanjšanje proračuna se je doseglo z obsežno redukcijo uradnega osobja. Okrožni urad ima sedaj še vedno visoko število 110 nameščencev.

— **Nov šef personalnega odseka ministrstva prosvete.** Namesto dosedanjega šefa personalnega odseka pri ministrstvu prosvete Milana Popovića je imenovan Milan Rabrenović, šef statističnega odseka pri istem ministrstvu. Za šefa kabineta ministra prosvete je imenovan Vladimir Janković, tajnik ministrstva za agrarno reformo.

— **Upokojena sta** dr. Josip Subotić, direktor agrarne direkcije v Zagrebu, in inžener Viljem Putick, inspektor agrarne direkcije v Ljubljani. Pri tej priliki je dr. Josip Subotić odlikovan z redom Sv. Save II. razreda in inžener Viljem Putick z redom Sv. Save III. razreda.

Ljubljana.

— **Invalidom in drugim vojnim žrtvam v vednost.** Ker je celokupni odbor Udruženja vojnih invalidov, vdov in sirot, podružnice Ljubljana podal ostavko, je po odredbi Izvršnega odbora v Ljubljani začasno do občnega zbora prevzel vse posle tov. Benedik Miroslav, kateremu bo prideljen sosvet treh članov. Poslovanje podružnice vsled tega ne bo trpelo in se člani kot doslej še vedno lahko oglašajo v društvenih prostorih radi informacij in drugih poslov. Uradne ure bodo od 14. t. m. dalje ob ponedeljkih, sredah in sobotah od 9. do 14. ure, druge dneve razven nedelje pa od 9. do 12. in od 15. do 18. ure. O občnem zboru podružnice bo članstvo pravočasno obveščeno.

— **Za vojne invalide in vdove ljubljanske podružnice.** Komanda Dravske divizijske oblasti v Ljubljani je dovolila, da morejo vojni invalidi in vdove, ki imajo svoje vrtove odnosno grede v najemu, da si pridelujejo zelenjavo za svojo lastno uporabo, dobiti brezplačen gnoj od vojaške uprave. Reflektanti naj se zglasijo v društveni pisarni najkasneje do 14. t. m. ob uradnih urah, kjer bodo prejeli natančnejše informacije.

— **Narodna Čitalnica v Šiški** priredi v soboto 12. aprila in v nedeljo 13. aprila t. l. vsakokrat ob 8. uri zvečer v dvorani pri Valjavcu igro: »Velika repatica«, burka v treh dejanjih.

— **Opozoritev.** Stanovanjsko oblastvo I. stopnje v Ljubljani je prejelo več pritožb, da neki neznani ljudje hodijo po stanovanjih v mestu, se izdajajo za poizvedovalce stanovanjsko oblastvo I. stopnje v Ljubljani ter begajo stranke, češ, da jim bo stanovanje odvzeto itd. Vsled tega opozarja urad hišne posestnike in najemnike, da ima sanovanjsko oblastvo I. stopnje v Ljubljani le enega nameščenca-poizvedovalca, namreč g. Emila Medveda, ki se na zahtevo strank vsak čas legitimuje z uradno legitimacijo.

— **Društvo »Atena«** naznanja, da se bode razdeljevalo v soboto 12. t. m. od 3. do 5. ure preostale dobitke srečolova. Nedvignjene številke zapadejo s tem dnem v korist Ortopedskemu zavodu.

Maribor.

— **Prihodnja seja mestnega občinskega sveta mariborskega** je določena za pondeljek 14. t. m. ob 7. uri zvečer z nadaljevanjem dnevnega reda zadnje seje. Kakor znano, se je zadnja seja prekinila, ker so se socialisti odstranili iz dvorane in s tem preprečili, da se izreče županu graja zaradi nekega nedostojnega izraza, s katerim je razžalil občinskega svetnika dr. Jerovška.

— **Odložitev umetniškega predavanja o slikarstvu.** Ker se vrši v pondeljek 14. t. m. zvečer koncertna prireditev člana ljubljanske opere g. Šimenca, je bilo z napetostjo pričakovano drugo predavanje akademičnega slikarja Stiploška v ljudski univerzi o razvoju slikarske umetnosti in njenih sedanjih smeri preloženo na torek 15. t. m. ob 8. uri zvečer.

— **Smrten padec.** V sredo zvečer je dunajski nadsprevodnik Rajmund Obernostera, ko je okrog 11. ure stopil iz gostilne Stossier v Mlinski ulici na dvorišče, izgrešil v temi izhod in padel tako nesrečno po stopnišču, ki vodi v približno šest metrov globoko klet, da si je pri tem zlomil tilnik in je bil na mestu mrtev.

— **Tatvina.** Včeraj je policija aretirala nekega Ivana F., ki je s posestnikom Kohlbergerjem popival v gostilni Anderle na Koroški cesti. Na povratku proti notranjemu mestu je F. objel Kohlbergerja in mu pri tej priliki izmaknil iz žepa listnico 850 Din vsebine. Izročen je bil sodišču.

— **Poskušen samomor.** Včeraj popoldne se je neki železničar, oče mnogoštevilne rodbine, nameraval v svojem stanovanju obesiti. K sreči pa so njegovi sosedje še pravočasno preprečili njegovo nakano. Povod nesrečnemu činu je baje pomanjkanje, v katerem živi družina.

— **Smrtna kosa.** V sredo 9. t. m. je umrla v Mariboru gospa Marija Reisp, rojena Koren. N. v m. p.!

— **Tatvina sadnega drevja.** Na državni cesti s Tezna proti Hočam so v minuli nedelji neznani zlikovci pokradli večje število sadnih dreves. Za izsleditev storilcev je razpisana nagrada 250 Din.

— **Zlikovec s kosmato vestjo.** Policija je aretirala te dni nekega Vladimirja Malkiča iz Novega mesta, ki se je z napačnim imenom predstavljal različnim strankam in jih nadlegoval za podpore. Poizvedbe so dognale, da ima Malkič na vesti različne goljufije in tatvine, ki jih je izvršil v raznih krajih Slovenije. V tem pogledu se poizvedbe nadaljujejo. Malkič je bil izročen sodišču.

Celje.

— **Vodovodni vinar.** Glasom razglasa mestnega magistrata, se bo z odlokom velikega župana mariborske oblasti pobiral v letu 1924 vodovodni vinar v celjski okolici v izmeri 20% od oblastveno ugotovljene najemnine oziroma najemninske vrednosti. Plačeval se bo v štirih letnih obrokih. Stranke, ki so zaostale s plačilom, se pozivajo, da plačajo v izogib zakonitih posledic zapadle zneske do 15. aprila pri mestni blagajni.

— **Mestno gledališče.** Danes v petek 11. t. m. se vprizori v našem mestnem gledališču premijera od Fridricha Schillerja »Kovarstvo in ljubezen«. Za to predstavo so se nabavile popolnoma nove dekoracije, kostumi pa bodo iz narodnega gledališča v Zagrebu. Sodeloval bo celjski orkester.

— **Poostreni pasji kontumac.** Radi ponovnih slučajev stekline v celjskem okolišu se odreja dodatno k razglasu z dne 7. februarja za ves mestni okoliš celjski poostreni pasji kontumac. Psi morajo biti po noči in po dnevi priklenjeni in zavarovani tako, da je vsaka poškodba od njih nemogoča. Zunaj morajo nositi nagobčnik in se jim mora izven tega voditi na verižici ali močni vrvici. Vse mačke morajo biti vedno zaprte. Natančneje je razvidno iz razglasa mestnega magistrata. Ako se prebivalstvo tudi sedaj ne bo držalo točno kontumačnih odredb, bo zaukazal mestni magistrat odvzeti in pokončati vse pse in mačke.

Sport.

OLIMPIJSKI DAN V LJUBLJANI.

Kakor vsa druga mesta naše države bo tudi naša Ljubljana v nedeljo manifestirala za sportno in olimpijsko idejo. Nedelja 13. t. m. je posvečena sportu, ki je zavzel pri nas že velik razmah, ni še pa pronicnil v širše sloje našega ljudstva. Olimpijada — najsijajnejša manifestacija sportne misli je pred vrati. Naša Jugoslavija bo tudi zastopana. Da bo naš nastop čim častnejši, morajo sodelovati ne samo sportni krogi ampak tudi naša najširša javnost. Za propagando sporta in pridobitev tako potrebnih denarnih sredstev je odredil Olimpijski odbor, v nedeljo 13. t. m. »Olimpijski dan«. Po prijavah sodeč bo to sijajna manifestacija naših sportnikov. Zelo razveseljivo je tudi dejstvo, da naše oblasti posvečajo tej prireditvi največjo pažnjo. Spored je izredno zanimiv. **V soboto** zvečer se vrši telovadna akademija v Ljudskem domu. **Nedelja dopoldan:** Ob 10. uri stafeten tek, ki se ga udeleži 10 moštev in sicer po običajni progi: Narodni dom, pošta, kavarna Evropa, hotel Štrukelj, Komenskega ulica, Resljeva cesta, Zmajski most, Prešernova ulica, pošta, Čiškanski most, Prešernova ulica, pošta, Kongresni trg.

Ob 11. uri se vrši manifestacijski obhod po mestu, ki se ga udeleži preko 800 sportnikov v dresih in opremah. Sprevod se pomika od Velesejma, Bleiweisova cesta, Rimska cesta, Vegova ulica, Wolfova ulica, Marijin trg, Miklošičeva cesta, Sodna ulica, Dunajska cesta, Šelenburgova ulica okoli Kongresnega trga do komande Dravske divizije, kjer bodo na balkonu zbrani zastopniki vlade, vojske in mesta. Tu bo član olimpijskega odbora imel kratek nagovor, nakar se sprevod razide. Sprevod se vrši v sledečem redu: 1. Kolesarji-dirkači. 2. Olimpijska zastava. 3. Olimpijski pododbor. 4. Sportni savezi in podsavezi. 5. Predsedstva sportnih klubov. 6. Aeroklub. 7. Nogometna moštva. 8. Lahkoatleti (gospodje in dame). 9. Hazenašice. 10. Godba dravske divizije. 11. Težkoatleti. 12. Plavači. 13. Veslači. 14. Tenis igralci. 15. Zimskosportniki in sicer smučarji, sankači in drsalci. 16. Turisti. 17. Kolesarji in motociklisti. 18. Avtomobilisti z 20 avtomobili.

Popoldne: Na igrišču Ilirije ob 14. uri 30 minut nogometna tekma med Ilirijo in komb. moštvom sestavljenim iz najboljših igralcev vseh ostalih klubov. Med odmorom olimpijska štafeta in damska 4×60 m.

Zvečer se vrši ob 20. uri v Narodnem domu zabaven večer s težkoatletskimi prireditvami.

OLIMPIJSKI DAN 13. APRILA

Šah.

(Urejuje Kragelj; podpreds. »Lj. šah. kluba«.)

V torek so se igrale prekinjene partije. Dr. Emanuel Lasker je dobil v trdovratnem boju proti Janowskemu ter s tem dosegel Capablanco in brzčas tudi izglede za 1. mesto. Maroczy je premagal Ed. Laskerja ter s tem dohitel Marshalla in Bogoljubova. Yates je porazil Janowskega.

Končno stanje po 15 kolu:

Dr. E. Lasker, Capablanca 9½; Aljehin 8½; Reti 8; Bogoljubov, Maroczy, Marshall 7; dr. Tartakower 6½; Yates 4½; Ed. Lasker 4; Janowsky 3½.

Iz raznih krajev.

— **Širjenje hripe v Sarajevu.** Takozvana španska bolezen zavzema v Sarajevu vedno večji obseg. Segla je preko mesta že tudi v okolico. Tisoči bolnikov so obolelі. Več je tudi smrtnih slučajev, posebno med otroci. Hripa posebno razsaja med kaznjenci.

— **Aretiran načelnik bregalniške oblasti.** Srezki načelnik je dal aretirati Aleksandra Kakutanovića, ker mu je dokazana tatvina. Kakutanović je predsednik oblastne skupščine in najuglednejša osebnost bregalniške oblasti.

— **Goljufivi pobiralec davkov.** V Temerinu ljudstvo nerado plačuje davke. Navadno čakajo ljudje raje na rubežen in šele takrat plačajo predpisane davščine. To okolnost je izrabil Mijo Milić, ki se je napravil v uniformo finančnega stražnika. Milić je hodil od hiše do hiše in pobiral davek za celo leto. Tako je nabral okrog 100.000 Din. Žandarmeriji je namišljeni finančni stražnik postal sumljiv. Nekega dne je žandarmerija aretirala Milića in ugotovila, da sploh nikdar ni bil finančni stražnik. Oddan je bil sodišču.

— **Osebni vlak skočil s tira.** Dne 5. t. m. se je zgodila na progi med Osijekom in Zagrebom pri Čačincu železniška nesreča, ki bi kmalu zahtevala človeške žrtve. Pri prihodu na postajo je vagon osebnega vlaka poln potnikov skočil s tira. Lokomotiva je vagon, ki je skočil s tira vlekla še kakih 80 do 100 metrov naprej. V vagonu je med potniki nastala velika panika, a se k sreči ni nikomur ničesar zgodilo. Vlak je tekom ene ure zopet nadaljeval svojo pot.

— **Tragičen slučaj.** Milan Magarašević bivši predsednik okrožnega sodišča v Subotici, je pred nekolikimi dnevi duševno zbolel in je bil odveden v blaznico Stenjevec. Magarašević je zbolel vsled prevelikega uživanja morfija. Prvi znaki bolezni so se pojavili pred tedni, ko mu je umrl 17 letni sin. Magarašević ni prisostvoval pogrebu, temveč je opazoval žalni sprevod iz okna in je nato sedel za klavir, ter je pričel igrati vesela pesmi.

Ljubljanski občinski svet.

Župan dr. Perič je otvoril sejo ob pol 7. uri. Po formalnostih se je spomnil bivših umrlih občinskih svetnikov Adamiča, ravnatelja tehniške srednje šole Ivana Šubica in v Zagrebu umrlega Bukšega, voditelja proletarcev. Nadalje je prečital dopis odstopivšega občinska svetnika Čelešnika, na katerega mesto je prišel občinski svetnik Čaks.

Nato je poročal o nekaterih vlogah, tako med drugim o odklonitvi 10 milijonskega posojila za tlakovanje cest, o odklonitvi 10 milijonskega kredita za zgradbo šolskih poslopij. Poročal je nadalje, da je dovoljeno zvišanje hotelskega davka od 20% na 30% pod pogojem, da se odstopi 14.04% za gostilničarsko šolo. Dovoljeno je bilo tudi zvišanje tehtarine in klavnine.

V nadaljnem je omenil tudi defekt, ki se je pripetil dne 23. marca v mestni elektrarni. Vzroke so preiskali strokovnjaki in ugotovili, da so stroji v precej slabem stanju. Poprava stane 20.000 Din.

Končno so bili izvoljeni mesto odstopivšega Čelešnika v soc. pol. odsek Kralj, v elektrarno Mihevc in v hiralnico Čaks.

Za njim je govoril obč. svetnik Jeglič, ki je kritiziral sklep pokrajinske uprave o zavrnitvi kredita za zgradbo šolskih poslopij, ki jih mesto nujno potrebuje. Nujno potrebna bi bila zgradba šolskega poslopja za dečke na Ledini in enega za deklice v Tomanovi ulici. Predlagal je, naj bi se prošnja še obnovila, kar je bilo sprejeto.

Elektrifikacija mesta Ljubljane.

Nato se je razvila dolga in mestoma zelo živahna razprava, ki jo je povzročil nujni predlog obč. svet. Orehka. Predlagal je sledeče:

1. Da se izvoli petčlanska komisija strokovnjakov, inženerjev elektrotehnike in geološke stroke, ki naj čimpreje še enkrat prouči elektrifikacijo mestne občine ljubljanske.

2. Ti ne smejo biti osebe, ki bi zagovarjale svoje lastne načrte ali tehnično in gospodarsko stališče.

3. Mestna elektrarna naj jim da na razpolago materijal in objektivne informacije.

4. Posvetovanju smejo prisostvovati tudi zastopniki mestne elektrarne in občinski svetovalci, toda le v informativne svrhe.

5. Poročilo naj bi bilo izdelano do 20. maja t. l.

Svoj predlog je Orehek utemeljil s tem, da prejšnja komisija ni popolna, da so umestni samo strokovnjaki, ki niso interesirani, da je defekt pokazal nujnost elektrifikacije in da je treba pritegniti zastopnike mestne občine kot interesiran faktor.

V nadaljnem je g. Orehek omenil tozadevno predavanje dr. Vidmarja v Unionu in še drugo predavanje v Akad. domu. Po njegovem mnenju je bilo predavanje dr. Vidmarja tendencijozno in je imelo bolj značaj političnega shoda. Dr. Vidmar je govoril o izkoriščanju Save pri Medvodah in prišel pri tem baje sam s seboj v protislovja. Dr. Vidmarjeva želja je, spraviti mestno gospodarstvo v odvisnost. Za njegovimi načrti z Elektro je nekaj skritega. Čeravno svari pred Falo, je Elektra samo predhodnica Fale. Mestna občina mora imeti svoj lastni tok.

Debata o elektrifikaciji.

Med tem je prišel nepričakovano inž. dr. Vidmar, ki se je sicer oprostil. Povzel je besedo in naglasil, da je še ena stranka, ki mu bo dala prav in to je stranka poštenosti in resnice, h kateri spadajo vsi pošteni ljudje. Odgovoril je na nekatere napade g. Orehka in izjavil, da je g. Orehek prvi in zadnji, ki mu je kdaj očital, da njegovo početje ni »fair«. (To angleško besedo je obč. očetom obširno razložil.) V nadaljnem je izjavil, da je izstopil iz komisije za proučitev elektrifikacije Ljubljane, ker je spoznal, da ne uživa zaupanja občinskega sveta. Kar se tiče predavanja se je vedel napram falski elektrarni kot kavalir, ker ni hotel, da bi stvar zašla na politično polje in je razmerje med Elektro in Falo vsakomur znano. Toda priklopitev Ljubljane k Fali, kjer je udeležen inozemski kapital, smatra za gospodarski ruin mesta. Pri ustanovitvi Elektre so ga vodili sledeči motivi:

1. Elektra je bila ustanovljena, ker ni imela ljubljanska industrija toka in bi se predvsem Strojne tovarne preskrbele z lastnim tokom.

2. Pomagano bi bilo brezposelnosti.

3. Če bi se pečala s tem mestna občina, bi se stvar samo zavlekla.

Kar se tiče izvedencev, polaga na srce, naj se nikar ne pozovejo inozemski izvedenci in naj se jim ne pokažejo vsi dosedanji načrti.

Župan dr. Perič je pojasnil nekatere stvari in rekel, da se dr. Vidmar preveč občutno postavlja na stran Elektre.

Nato se je razvila živahna debata med dr. Lemežem in dr. Vidmarjem. Dr. Lemež je seveda predvsem razvil načrt komunističnega gospodarstva in obsojal kapitalizem. On je za razširjenje kalorične centrale in tudi ponudbe Elektre se ne sme a limine odkloniti, marveč si zasigurati sprejemljive pogoje. V istem smislu je govoril tudi obč. svet. Rupnik, ki pa je sicer prepričan, da stvar še danes ni jasna niti na eni, niti na drugi strani in da so tu na delu neke tajne sile. Stvar se vleče že eno leto in je vedno na istem mestu. Obč. svet. Tokan je po dolgočasnem uvodu zašel v humoristična izvajanja (pri tem mu je n. pr. ušlo »konjska elektrarna«, mesto »kalorična«) in končno vendar povedal, da je za hidravlično elektrarno na Savi, ker bi sicer lahko tujci obkolili Ljubljano (in on »hoče braniti njene interese tudi s karabinko in mašingeveri«).

K besedi se je oglasilo še nekaj govornikov, nakar je bil sprejet Orehkov predlog.

Poročila personalno-prav. odseka.

Nato je prešel obč. svet preko III. točke dnevnega reda na IV. točko, k poročilom personalno-pravnega odseka, za katerega poda poročilo obč. svet. **Pirc.** Obravnavali so vprašanje pritožbe obč. svetovalcev Turka in dr. Ravniharja glede razveljave volitev v mestni šolski svet. Tej pritožbi je marca meseca letos notranje ministrstvo ugodilo. Proti razsodbi notr. ministra je sklenila večina v ljublj. obč. svetu pritožbo na državni svet. **Dr. Ravnihar** stoji v tem vprašanju na stališču, da naj se ne čaka te razsodbe, marveč naj začne poslovati do razsodbe stari mestni šolski svet, ki že eno leto ne deluje.

Obč. svet. dr. **Stanovnik** se protivi temu predlogu in pravi, da župan, kot predsednik mest. šolskega sveta ne skliče seje vse dotlej, dokler ne pride rešitev pritožbe. Prepričan je, da bo drž. svet volitve odobril. Dr. Stanovnikovemu mnenju se pridružuje še obč. svet. dr. **Lemež** in pravi, da dr. Ravnihar zastopa stališče zaprašenih paragrafov, ako zahteva, da stopi v funkcijo stari mestni šolski svet.

Cestna železnica.

O razmerah na cestni železnici poroča obč. svet. Pirc, da je poklicana komisija ugotovila razne nerednosti in pomanjkljivosti v upravi ter predlaga komisija izpremembo vodstva. Treba je postaviti postajališčne hišice in poseben prostor za vozove, ki stoje na prostem. Od 14 voz so v resnici uporabni samo 4. Nadalje so obravnavali kolektivne pogodbe mestnih uslužbencev, katere pogodbe naj se izvršijo sporazumno in s sodelovanjem strok. organizacije. Kontrolna komisija predlaga, naj se v prvi vrsti zaposlujejo domači delavci. Zoper to se dviga dr. Lemež, ki zahteva enake pravice z ozirom na zaposlitev za vse delavce tudi tuje. Obč. svet. **Rupnik** naglaša, da je treba našim dati v prvi vrsti kruha. Lemežev predlog, naj se črta oni del predloga, ki govori o zaposlitvi domačih delavcev, se zavrne.

Zgradba Sok. doma na Taboru.

Pri vprašanju glede zgradbe Sokolskega doma na Taboru je prišlo do ostrih debat. Obč. svet. **Tavčar** ostro kritizira nedosledno postopanje mestne občine glede podaljšanja stavbnega dovoljenja in zavlačanje rešitev tozadevnih vlog. Tavčarju se pridružuje tudi obč. svet. Turk, medtem, ko dr. Lemež jasno izjavi, da je proti Sokolstvu. Dr. Stanovnik zahteva pravno postopanje v tej stvari in hoče imeti za mestno občino »podarjeno« zemljišče na Taboru nazaj. Ne priznava sklepov mag. gremija, v tej stvari je kompetenten obč. svet. Med obč. svet. Tavčarjem in dr. Stanovnikom pride do spopada. Župan graja obč. svet. Tavčarja, ki je ogorčeno nastopil proti obč. svet. dr. Stanovniku.

Obč. svet. **Kralj** predlaga, da ugotovi pravni položaj zgradbe Sok. doma pet praktičnih juristov. Govorili so še obč. svet. **Tokan in Podbevšek**, ki sta zavzemala v tej zadevi zmerno stališče. — Sprejet je bil predlog glede pravne ugotovitve položaja zgradbe Sok. doma na Taboru.

Nato je bila seja prekinjena.

— **Vlom pri Sv. Jerneju.** V noči na 5. aprila je bilo vlomljeno v trgovino Drago Čokl. Vlomilci so odnesli 154 m raznega blaga za moške in ženske obleke, več srajc, robcev, ovratnic in pa precejšnjo množino sladkorja, kave, slanine, bombonov, sira, jajc in žganja. Sledi kažejo, da so bili 4 vlomilci, med temi ena ženska. Vlomilci so bežali s plenom proti Žbelovi.

— **Pobegnil je** iz sodnih zaporov v Sevnici tat in vlomilec 30 letni Vinko Zeme, doma iz Zabukovja pri Brežicah. Izvršil je že več vlomov v samotne hiše, in sicer tako, da je razbil šipo in si je nato okno odprl od znotraj. — Iz državnega deškega zavetišča v Mariboru pa je pobegnil radi vlačugarstva že večkrat kaznovani Rudolf Defant iz Sušaka.

— **Samomor bolne ženske.** V Doboju v Bosni si je pred nekaj dnevi končala življenje vdova po notarju Marija Salopek, ki je bila že dalje časa živčno bolna. Nesrečna žena se je kritičnega večera podala v svojo sobo v prvem nadstropju, kjer je polila tla in vso opravo s petrolejem, nato je zažgala sobo in se vlegla v posteljo. Sosedje so kmalu opazili v sobi plamene. Pomoč je pa bila prekasna. Vdova Salopek so našli v sobi vso ožgano in mrtvo. Salopek je zapustila v Doboju dve veliki hiši, poleg tega se je pa v njeni sobi našlo zlatih in srebrnih novčanic v vrednosti 200.000 Din.

— **Čaruga pri ekshumaciji.** Iz Osijeka poročajo: Sodna komisija se je napotila v torek zjutraj v gozd v bližini Gjurgjevca, da tam ekshumira trupli dveh Čarugovih tovarišev, ki jih je ta vsled neposlušnosti ustrelil. Iz Gjurgjevca se je komisija peljala po industrijskem tiru taninske tovarne v Našicah v notranjost gozda. Na znamenje Čaruge je bil vlak ustavljen. Čaruga je nato peljal komisijo na mesto, kjer je pokopal svoji dve žrtvi: Čurkovića in Ugljenaca. Pričelo se je kopati na mestu, ki ga je Čaruga označil. Kmalu je komisija ogledala trupla. Ko se je Čaruga s komisijo vozil nazaj v Osijek, so Čarugo na vseh postajah pričakovale radovedne množice. Čaruga je pozdravljal radovedno ljudstvo s »Zdravo narode!« in bil prav zadovoljen, da vzbuja tako pozornost.

— **Umor v Sarajevu.** Pretekli teden v soboto je bil izvršen na sarajevskem kolodvoru umor, ki je vzbudil v celem mestu veliko razburjenja. Železniški paznik Marko Lubura je zasačil delavca Kalajdžiča ravno v trenotku, ko je kradel. Marko Lubura je tatu ustavil, nakar je Kalajdžič zasadil železniškemu pazniku nož v prsi, da je bil na mestu mrtev. Morilec se je sam javil policiji.

— **Konec črnogorskih komitašev.** Iz Cetinja poročajo, da so v Nevidovem dolu padli v boju z žandarmerijo zadnji črnogorski voditelji komitašev Ilija Lakičević, Marko Miljanć in Blagoje Vučić. Komitaše je izsledila žandarmerija s pomočjo Lakičevićevega brata Savo, ki je bil največji politični nasprotnik Ilije. S smrtjo teh treh črnogorskih komitašev je dežela popolnoma očiščena fanatičnih razbojniških tolp.

Iz strankarskega življenja.

Izjava. Celjska »Nova Doba« napada v štev. 41 tovariša Doboviška, ker je nastopil na shodu v Št. Jurju ob južni železnici v nedeljo dne 6. t. m. proti JDS in pri tem navaja, da je morala NSS tovariša Dobovška potisniti v stran. — Izjavljamo tem potom, da se je tov. Dobovišek sam vsled preobloženosti z drugim stanovskim delom začasno odtegnil političnemu delovanju in da ga je krajevna organizacija samo radi njegove izrecne zahteve razrešila funkcij v strankinih korporacijah. — Prepričani smo, da bo tov. Dobovišek takoj, ko mu bo dopuščal čas, stopil v vrste bojevnikov za NSS. — Odločno obsojamo neosnovan napad na našega vrlega somišljenika. — Krajevna organizacija NSS v Celju: Dragotin Gobec, predsednik; Anton Koren, odbornik.

Lastnik: Konzorcij »Narodnega Dnevnika«
Glavni in odgovorni urednik: Železnikar Aleksander.
Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

Gospodarstvo.

B. Skalicky:

Reorganizacija kmetijskih šol.

Po razdelitvi države na oblasti so se podredile vse kmetijske šole v državi direktno kmetijskemu ministrstvu. Zaradi tega se je pokazala nujna potreba, da se vse te šole kolikor mogoče enotno uredijo in da se vrši v njih tako strokovni pouk kakor tudi šolsko gospodarstvo po enotnih načelih.

Da se postoječi zakon o nižjih kmetijskih šolah in pravilniki k njemu temu primerno preuredijo, sklicalo je kmetijsko ministrstvo konferenco, ki se je vršila v dneh od 25. do 31. marca v prostorih Srbskega poljoprivrednega društva v Beogradu.

Konferenco je vodil star izkušen šolnik, g. Pavel Todorović, načelnik ministrstva za kmetijstvo in vode, ki je začasno predstojnik odelenja za kmetijski pouk v tem ministrstvu.

Iz ministrstva so prisostvovali konferenci še gg. nač. dr. Stojković, inšpektor B. Rauković in sekretar ing. Avramović

Poedine šole je zastopalo enajst ravnateljev, tri šole radi obolelosti ravnateljev niso bile zastopane.

Konferenca je najprvo predelala zakon o nižjih kmetijskih šolah z dne 30. januarja 1922 in predlagala spremembe in popolnitve k njemu, ki bi jih bilo uzakoniti.

Ker pa pri obstoječih razmerah hitro uzakonjenje teh predlogov ni izvedljivo, je konferenca predlagala vse pravilnike k postoječemu šolskemu zakonu, izdelala nov pravilnik za organizacijo in upravljanje šolskih posestev ter predelala tudi učni načrt za kmetijske šole.

Ves elaborat obenem z resolucijo ki navaja glavne zahteve je nato konferenca predložila gospodu ministru za kmetijstvo in vode na osvojenje in je upati, da bodo v kratkem času vse kmetijske šole urejene po načelih, ki jih je sklenila konferenca.

V glavnem je konferenca stavila g. ministru sledeče predloge:

1. Nižje kmetijske šole naj se odslej imenujejo kratko kmetijske (zemljoradniške, gospodarske itd.) šole. Pouk na teh šolah naj traja dve do tri leta, ker je le tako mogoče, da se učencem dá zadostna teoretična in praktična izobrazba. Prehod od sedanje do nove ureditve teh šol, ne sme trajati več kot dve leti. Kje je treba dvoletne in kje trileтne šole, predpiše minister za kmetijstvo in vode.

2. Glavni namen kmetijskih šol je vzgajati dobre, praktične kmetske gospodarje. Zato mora biti teoretični pouk v najtesnejši zvezi s praktičnim. Vse šole morajo biti v to svrho opremljene z vsemi potrebnimi zgradbami, morajo imeti primerno veliko posestvo, opremljene morajo biti s potrebnim učnim osobjem, s potrebnim šolskim in gospodarskim inventarjem in z učnimi pripomočki. Obenem se mora dati tem zavodom zadostna budžetna sredstva, da svojo nalogo lahko brez ovire vršijo. Šolsko posestvo ne sme obsegati nad 50 ha obdelane zemlje, ne vštevši v to pašnike in gozde.

3. Vsaka šola mora z ozirom na gospodarske razmere v oni pokrajini, odkoder se nabirajo učenci, odgovarjati onemu tipu teh šol. Ti tipi so: poljedelski, živinorejski in vinarsko-sadjarski. Po katerem teh tipov je posamezne šole urediti, predpiše minister za kmetijstvo in vode.

4. Učenci se dele na državne in privatne. Državni učenci se vzdržujejo in dobivajo na zavodu vso potrebno oskrbo, to je stanovanje, hrano, perilo, obleko in obutev iz državnih sredstev. Privatni učenci plačujejo za stanovanje in prehrano predpisano oskrbnino in morajo povrniti ravnateljstvu šole stroške za nabavo perila, obleke in obutve.

Državni učenci se izbirajo po okrajih in sicer za vsako šolo iz onih okrajev, ki jih določi minister za kmetijstvo in vode. Nabiranje učencev razpiše na poziv ministrstva okrajno glavarstvo. Priglašene učence izbira komisija, ki sestoji iz okrajnega glavarja ali njegovega namestnika, okrajnega zdravnika in okrajnega ekonoma, ozir. kakega drugega kmet. strokovnega uradnika, kjer pa teh ni, župana.

Pogoji za sprejem državnih učencev so: 1. starost od 14 do 16 let (starejše učence se sprejema le izjemoma in sicer z odobrenjem ministrstva za kmetijstvo in vode), 2. najmanj z dobrim uspehom dovršena osnovna šola, 3. telesno in duševno zdravje, 4. moralna neoporečljivost, 5. da je učenec kmetski sin in 6. obvezna izjava staršev ali varuhov, da ostane učenec po končanem šolanju na domačem posestvu.

Ako se ne priglasi zadostno število državnih učencev, sme ravnateljstvo šole sprejemati tudi privatne učence. V prvi vrsti kmetske sinove tudi izven določenega okoliša in sicer pod pogoji 1. do 4. Če se iz šolskega okoliša zglasi premalo učencev, dodeli ministrstvo manjkajoče število učencev iz drugih oblasti v državi.

Pri vstopu v šolo pregleda učence šolski zdravnik. Učenci, ki imajo manjšo izobrazbo kot dva razreda srednje ali meščanske šole, morajo položiti sprejemni izpit. V pokrajinah, kjer je ljudsko šolstvo slabo, se uvede polletni pripravljalni tečaj, da so učenci za strokovni pouk dobro pripravljeni.

5. Učnemu osobju na kmetijskih šolah izven Srbije, ki je položilo izpite učiteljske usposobljenosti za nižje kmetijske šole izven Srbije ali v inozemstvu, se prizna naslov in položaj profesorjev, ravnateljem naslov in položaj direktorjev. Njega prejemki se imajo izenačiti s prejemki profesorjev in direktorjev nepopolnih srednjih šol. Za vodstvo in upravljanje šolskega posestva pripada vsem stalnim uslužbencem prosto stanovanje s kurjavo in svečavo ter popust v ceni pridelkov šolskega gospodarstva za njih lastno uporabo.

To so torej glavna načela, po katerih naj se kmetijsko šolstvo v državi preuredi, ozir. po katerih načelih je z malimi izjemami v Srbiji itak že urejeno. Kakor je videti, je resen namen merodajnih činiteljev, kmetijsko šolstvo v državi čimbolj povzdigniti. To je tudi nujno potrebno, kajti naša država je kmetijska država, v kateri se pretežni del prebivalstva preživlja s kmetijstvom.

Nova doba zahteva novih ljudi. Danes ne more več zadostovati, da zna kmetski gospodar kmetsko delo samo manuelno (ročno) opravljati, on mora poznati tudi znanstveno podlago za vsa kmetijska opravila in te mu v zadostni meri more dati le kmetijska šola. Kmetskim gospodarjem se nudi sedaj ugodna prilika, da dajo svojim sinovom-naslednikom dobro strokovno izobrazbo, ki jih nič ne stane. Le v izobraženem kmetskem stanu je bodočnost naše države in bodočnost posameznika. Tega naj bi se vsak oče, ki je gospodar srednjega ali večjega posestva dobro zavedal. Ne bodite sebičneži in ne odrekajte svojim sinovom potrebne izobrazbe v kmetijski stroki samo radi tega, ker izgubite za dve leti delavca. Izberite najboljšega sina za svojega naslednika in mu dajte za njegov težaven poklic potrebno strokovno izobrazbo. Ko bodete v starih letih izročali takemu sinu domače posestvo, vam bo v največje zadoščenje to, da imate vrednega naslednika.

INDUSTRIJSKO-OBRTNA RAZSTAVA ZDRUŽENA S SPECIJALNO RAZSTAVO VAJENIŠKIH IZDELKOV V MARIBORU.

(Od 10.—28. avgusta 1924.)

Vsled splošne zahteve in želje mariborskega obrtništva in obrtništva cele mariborske oblasti, se je sestavil konzorcij, kateri si je nadel nalogo prirediti letos v mesecu avgustu od 10.—28. avgusta splošno razstavo industrijskih in obrtnih proizvodov, ter posebno razstavo vajeniških izdelkov. Na razstavo se prepusti tudi inozemske tvrdke s takimi predmeti, ki se v naši državi ne izdelujejo in pa z onimi predmeti, ki se sicer v naši državi izdelujejo, se pa iz kjerkoli vzroka razstave ne udeleže. Zato je v interesu vsakega obrtnika in industrijalca, da se razstave udeleži, kar stori letos tem lažje, ker se bodo cene prostorom znatno znižale od prejšnjih razstav. Vajenci bodo prosti vsakega plačila, ter se bodo njihova dela po objektivnih strokovnjakih ocenila ter nagradila, vrhutega pa dobe vajenci še krasno izdelane diplome. Obrtnikom-mojstrom polaga konzorcij razstave na srce, da vplivajo na svoje vajence ter jim prigovarjajo in pomagajo k udeležbi na razstavi, kajti čast vajenca, je tudi čast mojstra. Razstava vajeniških izdelkov ne bode izpodbuda k nadaljnemu napredku vajenca, marveč mora pokazati širšemu svetu kvaliteto našega obrtniškega naraščaja

Ker so razni listi prinesli vesti, da se s prirejanjem razstav v Mariboru preneha, je neobhodno potrebno, da se nekoliko pojasni kako je prišlo do zaključka zopetne prireditve. Mariborski obrtniki, ki so na zadnjih razstavah dosegli poleg velikih moralnih tudi lepe gmotne uspehe so bili iznenadeni o vesti, da se razstave v Mariboru ukinejo ter zahtevali, da naj se z istimi nadaljuje. Posamezne strokovne obrtne zadruge so bile torej prisiljene najti iz te zagate izhod in so vsled tega stvorile za enkrat konzorcij, ki bo razstavo financiral in bo skrbel, da čim preje skliče anketo industrijalcev in obrtnikov, ki bi bili voljni sodelovati v razstavnem odboru. Na tej anketi se izvoli predsedstvo in ostali razstavni odbor. Glavni povod za zopetno prireditev razstave pa so bile številne prijave za udeležbo (Do sedaj se je definitivno za razstavo priglasilo čez 70 obrtnikov in industrijalcev različnih strok) na razstavi kot razstavljalci. Ker je v tem uspeh razstave že v naprej zasiguran, je konzorcij uverjen, da bo vsak kdor je za razvoj in napredek naše industrije in obrti to prireditev gmotno in moralno podpiral, ako dela drugače, dela pač proti interesu obrtnika in industrijalca. Ta prireditev bo strogo nestrankarska, kjer ne bo nikdo svojih osebnih koristi iskal, dala bode le priliko našim industrijalcem in obrtnikom, da si pridobe nove zveze, reklame in ugleda. Zato se bo skušalo pridobiti v odbor voljne delavce vseh strank in strok, ki bodo delali v prid domači obrti in industriji. V kratkem se bodo razposlali prospekti in prijavnice z razstavnim redom, kjer bodo navedeni vsi potrebni podatki in informacije glede udeležbe na razstavi.

SVETOVNA PRODUKCIJA SUROVEGA ŽELEZA IN JEKLA.

Svetovna produkcija surovega železa je znašala 1000 long tons (po 1016 kg) (prva številka v oklepaju znači produkcijo 1913, druga izven oklepaja 1923). Zedinjene države (30.966) 40.250, Anglija (10.260) 7408, Nemčija (16.476) 4750, Francija (5124) 5152, Belgija (2445) 2121, dvanajst manjših držav (12.025) 4840. Produkcija jekla (številke isto, kakor zgoraj). Zedinjene države (31.300) 44.650, Anglija (7688) 8535, Nemčija (17.340) 5500, Francija (4620) 4822, Belgija (2427) 2211, dvanajst manjših držav (11.545) 5240. Skupna produkcija je znašala torej l. 1913 77.296 longtons surovega železa in 74.921 longtons jekla, l. 1923 pa 64.521 longtons surovega železa in 71.007 longtons jekla. Dvanajst manjših držav so: Kanada, Luksemburg, Švedska, Španija, Avstrija, Madžarska, Rusija, Japonska, Češkoslovaška, Italija, Indija in Avstralija. »Manjše« so označene le kot države z manjšo produkcijo.

× **Žetev tobaka.** Največ tobaka pridela v naši državi južna Srbija. Celotna produkcija v državi je znašala leta 1922 10,000.864 kg, leta 1921 pa 4,680.000 kg. Letošnjo žetev (1923), ki je tudi kvalitativno mnogo boljša od prejšnjih, cenijo na 18,000.000 kg. Odkupne cene so se radi izborne kakovosti letošnjega pridelka skoro podvojile, radi česar je tudi med seljaštvom mnogo več interesa za gojenje tobaka. To je zelo razveseljivo, kajti naš tobak je radi svoje odločne kakovosti zelo priljubljen v nozemstvu in tako prav dobro izvozno blago.

× **Naša trgovina s Švico 1923.** Leta 1923 je uvozila Švica v našo državo za 4.6 milijonov švicarskih frankov blaga (za 1.9 milijona več, kakor 1922 in izvozila iz naše države za 26.5 milijona švic. frankov (za 4.4 milijona več kakor 1922).

× **Uspeh poljskega posojila v Italiji.** Iz Rima poročajo, da je bila v Italiji podpisana petkratna vsota poljskega posojila. Vsak podpisovalec bo dobil zato samo 20% obveznic, ostali denar se bo vrnil. Na Poljskem smatrajo ta uspeh posojila v Italiji kot znak posebnega zaupanja italijanske javnosti v poljske finance.

KINO TIVOLI...

Od 10. do 13. aprila

I. del.

Tiger cirkusa Farrini

artistična drama v 6 dejanjih, v gl. vlogi: Helena Makowska in L. Falkenberg.

Tržna poročila.

ŽITO.

Novi Sad, 8. aprila. Pšenica 315—345, koruza 230—250, fižol, beli 740, moka »0« 495, »5« 365—390, »6« 325, otrobi 230.

Budimpešta, 7. aprila. (V tisočih madžar. kron.) Pšenica 307.5—329, rž 270—275, ječmen za krmo 270—290, za pivovarne 330—350, oves 255—265, koruza 240—250, otrobi 200—250, lucerna 9—10.5.

SEMENA.

Zagreb, 8. aprila. Rdeča deteljina 25—26, lucerna 23—24, bela deteljina 85—86, švedska 47, mačji repek 27—28, mehka stoklasa 20—23, travna vlasulja 44—45 dinarjev, vse na debelo, na naložitveni postaji.

ŽIVINA.

Zagreb, 9. aprila. (Tedenski sejem.) Biki 12.5—13.5, bosanski mladi biki 9.5, osli domači I. 13.75—14.5, II. 12—12.5, III. 11—12, bosanski I. 12.5—13, II. 11—12, III. 9—10, krave I. 12—13, II. 10—11, III. 8—10, bosanske III. 8—10, telice domače I. 12.5—13.5, II. 12—13, bosanske 11—12 dinarjev za kg žive teže, Konji težki 11—12.000, lahki 6—7000, srednji 7—8000, dirkači 8—10.000 dinarjev za rep. Mladi prašički 19—30, mesnate svinje 20—22, srednje 19—20, teleta 14—15.75 za kg žive teže. Otrobi 125—150, seno I. 100—125, II. 75—100, prešano 100—150, otava 110—125, slama 100—120 dinarjev za meterski stot.

Budimpešta, 7. aprila. (V tisočih madžar. kron.) Voli 8.7—16, biki 10—16, krave 8.5—12.8, drobnica 7—8.5, junci 8.2—13, svinje debele 23—25, srednje 24—24.5, lahke 22—24.

UMETNA GNOJILA.

Zagreb, 10. aprila. Superfosfat (16%) 125—130 franko žel. postaja naročnika. Manjše količine 138—140, kajnit (12—15%) 70—75, kalijeva sol (40%) 150—155 za vagonske dobave, manjše količine franko Zagreb 165. Apneni dušik 325—330, prvovrstna Thomasova žlindra 160 dinarjev, franko naročnikova postaja. Vse za 100 kg, pri večjih dobavah vreče vračunane, teža brutto za netto.

VINOGRADNIŠKE POTREBŠČINE.

Zagreb, 10. aprila. Bakrena galica v Zagrebu 10.5—11.5 za kg, v Ljubljani 9.5—10, v Beogradu 9.5—10.5. Cene so v Angliji nazadovale. Rafija, Zagreb 10.5—11.5, Beograd 11—12 na debelo v balah. Žveplo »Floristella« 325, dvojno rafinirano 375, »Ventilator« 425. Natrijev triosulfat 7, galun 5.5—6.

× **Produkcija tobaka 1923 v Bosni.** Vse tri bosanske tovarne so producirale v letu 1923 skupno 1.198,425.100 cigaret raznih vrst in 3,048.127 kg tobaka v zavojčkih. Konzum tobaka je znašal v istem letu v Bosni in Hercegovini 257,075.400 cigaret in 1,280.905 kg tobaka. Višek produkcije nad konzumom se izvaža iz Bosne in Hercegovine v ostale kraje naše države, in sicer v Srbijo, Hrvatsko, Bačko, Dalmacijo in Črno goro. Tega leta se je izvozilo v navedene kraje 813,760.700 cigaret in 1,593.495 kilogramov tobaka v zavojih. Ostanek 127.589 cigaret in 173.727 kg tobaka je ostal kot saldo za 1924 v bosanskih tovarnah. — Pridelek tobaka je znašal leta 1922 v celi Bosni in Hercegovini 2,185.200 kg, lanskoletni pa okroglo 3 milijone kg. Kakovost tobaka je bolja, kakor leta 1922.

× **Koncern češkoslovaških premogovnikov.** Zapadnočeški premogovniki in premogovna podjetja v Lomu snujejo premogovni koncern, ki bo največji v Češkoslovaški.

× **Zvišanje transportnih tarifov v Zedinjenih državah.** S 1. aprilom so bili transportni tarifi v Zedinjenih državah zvišani za 15—20%.

× **Zavarovanje tobačnih skladišč državne monopolne uprave** je dobila zavarovalna družba »Srbija«. Vrednost zavarovanega tobaka in zavarovanih skladišč cenijo na 220 milijonov dinarjev.

× **Revizijo svoje carinske tarife** bo izvedla Romunija z ozirom na nestalnost valute. Drugačnih bitnih izprememb vlada ne namerava uvesti.

× **Prisilna fuzija bank v Madžarski.** V Madžarski nameravajo sprejeti zakon, ki naj bi olajšal fuzijo srednjih in manjših bank. V kolikor se te banke ne bi hotele poslužiti ugodnosti, ki jih jim bo nudil ta zakon, jih bodo prisilili k fuziji.

× **Organizacija zemljoradniških zadrug v Črni gori.** Pred kratkem so pričeli v Črni gori z organiziranjem zemljoradniških zadrug. Zadruge imajo namen, da pouče kmetovalce o racijonalnem obdelovanju prikladnih zemljišč in da na ta način zmanjšajo gospodarsko bedo dežele. Dosedaj so ustanovili v Črni gori že preko 60 zemljoradniških zadrug s preko 21.000 članov.

× **Novo podjetje.** Pri Novem mestu je pričelo obratovati novo lesno podjetje, ki izdeluje furnir in različno lesno konfekcijsko blago. Tovarna spada v interesno sfero »Hrvatske eskomptne banke«.

× **Odpust delavcev iz mostarskega rudnika.** Radi pomanjkanja dela (?) je odpustila direkcija mostarskega rudnika 150 delavcev.

× **Otvoritev prometa na Buchs in St. Margarethen.** S 1. aprilom so prenehale prometne omejitve za blagovne transporte v Buchs, St. Margarethen in St. Gallen in za transit preko teh postaj v Švico.

× **Veleselm v Londonu in Birminghamu.** Britanski industrijski velesejm se bo vršil v Londonu od 28. aprila do 9. maja, v Birminghamu in od 12. maja do 23. maja.

× **Nova bogata najdišča zlata** so našli Rusi v Mongoliji.

× **Dobava pšenice in moke.** Pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani se bo vršila dne 28. aprila t. l. ofertalna licitacija glede dobave 310.000 kg pšenice in 250.000 kg krušne moke (tipa 80%). Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× **Oddaja barvanja železne konstrukcije mosta preko Donave pri Novem Sadu.** Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 17. aprila t. l. ofertalna licitacija glede oddaje barvanja železne konstrukcije mosta preko Donave pri Novem Sadu. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× **Dobava bencina za motorje.** Pri Odelenju za mornarico v Zemunu se bo vršila dne 17. aprila t. l. ofertalna licitacija glede dobave 30 ton bencina za motorje. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

To in ono.

Tibetanske izkopnine.

V rimskem »Secolu« je napisal italijanski arheolog E. Bertarelli zanimiv članek o zadnjih ekspedicijah Američanov in Francozov v Tibet, katere so podvzeli v nadi, da najdejo tamkaj ostanke praljudi. Iz tega članka posnemamo sledeče: Ameriška ekspedicija, ki je pred več meseci odpotovala v Tibet, da podvzame paleontološka izkopavanja se je te dni z bogatim plenom vrnila v New York. Ameriški paleontologi so prinesli s seboj z vzhoda celo vrsto znamenitih izkopin: krasna okostja mamutov, lobanjo ogromnega ihtiozavra, različne človeške kosti, katerih starost se ceni na več nego 10 tisočletij in razen ostalega tudi še popolnoma ohranjeno ogromno jajce dinozavra.

V newyorškem Metropolitan-muzeju se delajo s polno paro priprave za sprejem teh znamenitih dragocenosti. Pripravlja se šestero velikih dvoran, v katerih bodo postavljene te najdenine dalekega in ravljičnega Tibeta. Obiskovalci tega muzeja bodo torej v kratkem lahko občudovali ogromno okostje mamutov, ki so živeli pred več nego 12 tisoč leti pred Kristusom; njihova fantazija bo lahko z bliskovito naglico preletela davna tisočletja ter se vživela v dobo, ko so se po zemlji sprehajala ta danes že legendarna bitja.

Kljub vsemu navdušenju, s katerim sprejema svet najdenine ameriških učenjakov, se vendar pojavlja iskra razočaranja. Med neštetimi kostmi, ki bodo te dni razstavljene v metropolitanskem muzeju v New Yorku ni onega, kar je ameriške učenjake pravzaprav dovedlo do potovanja v Tibet, ni skeletov praljudi.

Američani so odpotovali v Tibet v nadi, da bodo v plasteh te zemlje, ki je bila, kakor se sodi, nekdaj zibelka človeške kulture, našli kosti pračloveka. Azija jim je odkrila svoje tajne, obogatila njihove zbirke s tisočerimi doslej še neznanimi dragocenostmi, ni jim pa odkrila misterija naše človeške preteklosti. Naše nevtešljivo hrepenenje, spoznati vsaj nekaj pozitivnega o naših najstarejših prednikih, ostaja še nadalje, kakor doslej neizpolnjeno. Preteči bodo morala še desetletja in desetletja, predno bomo spoznali od blizu obliko onih praljudi, ki so z iskro svojega probujajočega se duha dogotovili največjo iznajdbo do danes: usvojili in udomačili ogenj.

K umoru ruske carske rodbine.

Dne 17. julija 1918 so bili umorjeni v Jekaterinoslavu člani ruske vladarske rodbine car Nikolaj, carica, carjevič Aleksander in vse štiri hčerke: 22 letna Olga, 20 letna Tatijana, 18 letna Marija in 17 letna Anastazija. Iste noči je bil umorjen tudi hišni zdravnik Botkin, kuhar Karitonov, sluga Trupp in sobarica Demidova.

Osem dni po umoru so zavzele Jekaterinoslav protibolševiške čete, med katerimi so se nahajali češkoslovaški legijonarji in vojaki sibirske vlade, ki je čez nekaj časa priznala admirala Kolčaka za svojega načelnika. Zasedba se je raztegnila na področje permske vlade in zasedbene oblasti so lahko uvedle redno preiskavo. Vodil jo je Nikolaj Sokolov, preiskovalni sodnik omskega sodišča. Po zopetnem zavzetju teh krajev je bil preiskovalni materijal prenešen v Evropo. Tu je bil izpopolnjen z izpovedbami raznih oseb in sedaj publiciran za zgodovinarje, ki morajo s suhim očesom gledati vse zmote, ki jih zakrivijo ljudje.

Na 300 straneh zapiskov Sokolova je precej indukcij in dokazilnega materijala, ki ne odgovarja povsem resnici. Toda tudi ako to odštejemo, ostane precej trpkih dejstev, ki kažejo zmote, ki jih je zmožna zgodovina. Podati hočemo kratek pregled.

Car se je odpovedal prestolu 15. marca 1917, ko je imela vso moč v svojih rokah vlada Kerenskega. Dne 22. marca je bila carska dvojica zaprta v Carskojem Selu na lastnem gradu. Bi lje to preventivni zapor, ki ga je Kerenskij utemeljil z dejstvom, da ne more ljudstvo odpustiti carju, ki ga smatra krivim za ljudsko in narodno gorje. Polkovnik Kobylinski je ravnal s carsko dvojico zelo obzirno. Toda vojaki, ki so ga stražili, so bili vedno bolj nestrpni. Carjeviču, ki se je igral v parku z otroško puško, so mu jo odvzeli. S sedmimi člani carske rodbine so stanovali v Carskojem Selu tudi nekatere carski dvojici zveste osebe.

V marcu je prišel tja neki vojaški komisar in je v imenu petrograjskega sovjeta ukazal odvesti carja v trdnjavo sv. Petra in Pavla. Kobylinski se je uprl. Kerenskij je slutil namero sovjetov in je poslal rodbino v Tomsk. Carska rodbina in še kakih trideset oseb je prišlo v majhno sibirsko mestece dne 14. avgusta. Bivala je torej tam, od koder je izšel slabi duh hiše Romanovcev, menih Rasputin. Carja je spremljalo nekaj zvestih vojakov, ki jih je Kobylinski zbral izmed posadke v Carskojem Selu.

V Tobolsku sta vršila nadzorstvo dva revolucijonarna socijalista, od katerih je bil vsaj Pankratov dober človek. V Tobolsku se je razširil boljševizem le polagoma, toda še predno so prevzeli vlado boljševiki, je bila straža zamenjana s hudobnejšimi in boljševiško navdahnjenimi vojaki. Vlada Kerenskega je nekaj časa pozabila na vzdrževanje carske rodbine, ki je živela na upanje. Sčasoma pa ni hotel nihče več dobavljati živeža in odpuščeni so bili skoro vsi služabniki. Meseca februarja 1918 je sklenila moskovska vlada, da se mora carska rodbina vzdrževati z lastnimi sredstvi, vendar pa ne sme potrošiti več, kakor 600 rubljev mesečno za osebo. Ta denar si je rodbina nabavila s prodajo dragocenosti, ki jih je imela pri sebi carica in princezinje.

Temna točka, ki bo najbrže za večno tajna, je premestitev Romanovcev v Jekaterinoslav. Meseca aprila je prišel v Tobolsk Jakovljev in je naznanil carju, da ga mora odvesti nekam drugam; kam, tega ni povedal. Car je protestiral in je mislil, da ga nameravajo odvesti v Moskvo, da bi podpisal brest-litovski mir. Toda kmalu je pristal — bodisi, da je vedel zakaj gre, bodisi, da tega ni vedel; vsekakor je moral imeti važen vzrok, ako se je carica ločila od carjeviča, ki je baš tedaj zopet nevarno zbolel in je moral ostati s hčerkami v Tobolsku. Ko so prišli v Tiumen, je Jakovljev doznal, da se je krajevni sovjet v Jekaterinoslavu odločil ovirati potovanje obeh jetnikov.

Je bil Jakovljev boljševik? Po njegovih zvezah z Moskvo bi vsaj tako izgledalo. Sokolov pa je mnenja, da ni nameraval s carjem ničesar slabega in da je bil v zvezi z ljudmi, ki so se odločili rešiti carsko dvojico, morda celo z Nemci, na katere so se obrnili za pomoč razni Romanovci. Nemci so igrali tedaj dvojno vlogo: eni so bili v stikih s sovjetskimi oblastmi, drugi pa z reakcijonarji. Kakoršno misijo pa je imel Jakovljev, moral jo je opustiti. Car in carica sta morala ostati v Jekaterinoslavu v hiši Ipatijev, kamor so kmalu dospeli tudi otroci. Prvi Romanovec Mihael je bil povzdignjen na prestol baš, ko se je nahajal v samostanu z imenom Ipatijev.

Za jetnike je nastopila v »hiši posebne vsode«, kakor se je uradno nazivala majhna vila, žalostna doba. Zastraženi so bili po tovarniških delavcih, ki so dobivali zato veliko plačo. Načelovala sta jim dva ultraboljševika: Avdijev in Moškin. Hrano je dobavljala neka sovjetska kuhinja. Straže so se zabavale s tem, da so namakale pred carsko rodbino v juho svoje umazane roke. Delavci so prepevali umazane pesmi in so sploh skušali čimbolj zagreniti poslednje dneve članov dinastije Romanov. Meseca julija pa je prevzel poveljstvo in stražo hiše neki Jurovski, ki je prišel v Jekaterinoslav iz Moskve z nekaterimi tujimi vojaki, večinoma Letonci in bivšimi vojaki avstro-ogrske armade. Ime enega od teh ljudi je bilo napisano na nekem zidu in bi ga bilo morda izslediti. Bil je to »Rudolf Trento, Kaiserjäger, Trento.«

Tudi jetniki so čutili nekaj izrednega. Postali so tihi in pop Stovijev, ki je večkrat opravljal v hiši Ipatijev službo božjo, se je začudil, ko niso 14. julija spremljali službe božje s petjem, kakor doslej. Ko pa je končal sveto opravilo z besedami: »Duše umrlih naj počivajo v miru blizu tvojih svetnikov,« so padli vsi na kolena in jhteli

Kar se je zgodilo v noči 17. julija, je pripovedolavo več prič soglasno. Izpovedal je to tudi stražnik Medvedijev, ki je bil aretiran v Permu in je bil eden od morilcev, čeravno je trdil, da je bil ono noč odsoten po nalogu Jurovskega. Stražniki so bili razoroženi in samo sedem Letoncev in štirje avstro-ogrski vojaki so spremljali Jurovskega v pritlično sobo, kjer so bile zbrane žrtve, ki so jih vojaki odvedli iz postelj. Kot vzrok jim je Jurovski označil nevarnost bivanja v prvem nadstropju, ker je bilo bolje pričakovati, da se bo po ulicah streljalo. Tako so bili zbrani v pritličju car, ki je imel v naročju carjeviča, carica, hčerke, tri sluge in zdravnik. Carjeviča so posadili na stol in kmalu nato je zagrmelo deset strelov. Nekatere priče so izpovedale, da je bil prvi ustreljen car, nato carjevič. Ženske so obupno vpile in sobarica se je skušala skriti za blazino, ki jo je imela pri sebi. Vsi so bili kmalu mrtvi, samo carjevič je še vedno gibal. Jurovski je oddal torej nanj še nekaj strelov. Po polnoči se je ustavil pred hišo tovorni avtomobil, ki je nato odpeljal proti vasici Kopjatki, kjer so bila trupla razsekana in sežgana. Našli so celo nekega lekarnarja, ki je moral preskrbeti 190 kilogramov bencina. Drugi dan so našli kmetje precej pepela, med katerim so se nahajale tudi kosti in razni predmeti, predvsem pa gumbi z dijamanti. Tako se je zaključila usoda vladarske hiše Romanov, ki je še nedavno načelovala veliki ruski državi.

Odpomoč pomanjkanju mrličev na dunajski medicinski kliniki.

Kakor znano, vlada na dunajski medicinski kliniki občutno pomanjkanje mrličev, kar ovira napredek znanosti. Dunajski »Hackenkreuzlerji« so zato poslali dunajski vladi sledečo ponudbo (tako jih seveda »Arbeiter-Zeitung« smeši).

Kakor vedno vneti za ugled nemške znanosti, izjavljamo, da smo pripravljeni storiti svoje, da se odpomore pomanjkanju mrličev na anatomičnem institutu dunajske univerze. Radi tega predlagamo vladi sledeče:

Hackenkreuzlersko strankino vodstvo se obvezuje, da bo popolnoma krilo potrebo po mrličih v anatomičnem institutu in bo v slučaju potrebe tudi dobavljalo mrliče preko potrebe, da se na ta način z izvozom mrličev zmanjša pasivnost trgovinske bilance.

Strankino vodstvo bo zaračunavalo za mrliče ceno, ki bo za 20 odstotkov nižja od vsakokratnih cen govejega mesa. Vendar bo morala plačati davek opravljenega prometa vlada sama.

Vlada pa se mora obvezati, da na noben način ne bo ovirala produkcije mrličev potom Hackenkreuzlerjev. Žal se je v zadnjem času mnogokrat pripetilo, da so bili člani naših akcijskih čet, ki so izdelovali mrliče, kaznovani radi prestopka orožnega patenta. To mora vlada sedaj preprečiti.

Vlada izroči hackenkreuzlerskim organizacijam monopol na izdelovanje mrličev. Strankino vodstvo pa je upravičeno, da sme podeljevati sorodnim organizacijam, kakor tudi frontnim borcem in drugim posameznikom podkoncesije. Nadalje sme strankino vodstvo tudi angažirati osebe, ki mu bodo dobavljale mrliče na akord.

Vlada bo dala strankinemu vodstvu na razpolago zadostna produkcijska sredstva za izdelovanje mrličev, kakor puške, strojne puške, bombe, ročne granate itd.

Osebe, ki motijo izdelovanje mrličev potom hackenkreuzlerskih organizacij, ali pa, ki se s silo ali zvijačo odtegnejo njih lastni spremenitvi v mrliče, morajo zasledovati sodišča radi izsiljevanja.

Pogodba med zvezno vlado in hackenkreuzlersko organizacijo velja 99 let in je neodpovedljiva. Po en prepis pogodbe se shrani pri zvezi narodov, pri Mussoliniju in Hitlerju.

Zadrazil, načelnik.

Zahtevajte po vseh lokalih „Nar. Dnevnik“!

Kino „Ljubljanski dvor“.

10., 11., 12. aprila

»Nižava«

po istoimenski operi.

V gl. vl. Lili Dagaver, Michael Bohnen.

Predstave ob delavnikih: 3., ½5., ¼8. in 9. Ob nedeljah in praznikih: ½11. 3., ½5., 6., ½8. in 9.

Tolstojev muzej v Moskvi.

V Prečistenska ulici stoji skromno poslopje s sedmimi prostori, ki jih obiskujejo vsako nedeljo tihi posetniki. Tu se nahaja skromna zbirka predmetov, ki živo spominjajo na pokojnega Tolstoja. Iz njegovih mladih let je le malo spominov: v muzeju stoji skromna pisalna miza njegove vzgojiteljice in nekaj zvezkov njegovih prvih šolskih nalog. V stekleni omari se nahaja tudi rodovnik pesnikove rodbine. Na stenah pa vise oljnate slike njegovih prednikov in v nekem okviru njegova prošnja za sprejem na visoko šolo (1844).

Prva manjša dvorana pa je napolnjena z njegovimi prvimi proizvodi: originalne izdaje in prestave. Poleg tega pa je tam precej rodbinskih listin in medvedja koža. Nad njo visi Tolstojeva lovska puška, kajti Tolstoj je bil prvotno vnet lovec. Koža pa ni morda lovska trofeja: bila je nekoč last kosmatinca, ki je napadel mladega grofa. Rešil ga je neki kmet, medved pa je zbežal in so ga ubili šele mesec dni pozneje. Na tem kožuhu je pozneje često spala Sofija Andrejevna, medtem ko je njen soprog pisal »Vojna in mir«. — Za časa njegove največje pedagoške vneme je objavil Tolstoj list »Jasnaja Poljana«. — Rokopisov je v muzeju razmeroma malo. Poleg njegovih maloštevilnih rokopisov sta v muzeju tudi dva rokopisa inozemskih kritikov; rokopis Jurija Brandesa na širokih listih z lepo, tekočo pisavo in rokopis Pavla Margueritta na majhnih lističih, v počasni in stisnjeni pisavi. Največ fotografskih reprodukcij in risb se peča z »Jasnajo Poljano«. V neki omari se nahaja njegova potovalna obleka. Nad njo srebrni venec, ki ga je položila na njegovo krsto redakcija »Novoje Vremia«.

V nekem temnem prostoru stoji postelj in poleg nje enostavna nočna omarica s svečo in svečnikom. Divan, dva naslonjača, dva stola. Pri oknu zopet majhna miza, na njej luč, nekaj zdravil in kozarec. Ročni kovčeg se nahaja tam, kamor ga je položil starec pri vstopu: na tleh desne strani. Površnik visi na levi strani na dolgem žeblju. Ako se približamo postelji, opazimo na steni profil trupla, kakor ga je mogla naslikati slabotna luč.

Blagoslov bele kulture.

Znano je, kako pogubno je vplivalo seznanjanje z Evropejci na Indijance v Ameriki, katere so potem alkoholne pijače, ki so jim jih dajali, pričele uničevati. Pa tudi sicer je bil za te bakrene narode stik z belimi ljudmi poguben. Oropali so jih pradavne posesti, oropali svobode ter jih pregnali kakor divje zveri v gozdove. Mnogo bojev, v katerih so padli tudi Evropejci, niso izzvali domačini, ampak priseljenci. Mikroneze, ki prebivajo, oziroma skoro bolje rečeno, ki so prebivali na Feadskih, Polavskih, Japskih, Karolinskih, Ponapskih in Maršalskih otokih, ni sicer doletela ista usoda kakor ameriške Indijance, zato pa morda še mnogo hujša.

Mikronezi so svetlejše barve kakor večina ostalih prebivalcev Južnega morja in so tudi po svoji telesni lepoti na prvem mestu. Posebno ženske so prave krasotice. In morda je ravno to povzročilo njihovo žalostno usodo. Evropski osvojevalci, mornarji in drugi, so radi obiskovali na svojih potovanjih po Južnem morju Mikroneze, oziroma pravzaprav Mikronezinje, ki z ljubeznijo niso štedile. Ljubile so bele ljudi in nakopale tako svoji rasi strašno smrt.

V prejšnjem stoletju so zaplodili evropski obiskovalci med Mikronezi spolne bolezni, posebno sifilis. Bolezen, katero nekateri narodi zlahka in brez hujših posledic prenesejo, je na Mikroneze delovala naravnost strašno. Na nekaterih otokih ni danes niti enega človeka več, ki ne bi bil okužen s to strašno boleznijo. Otroci prinesejo njeno kal že s seboj na svet. Na par otokih je v zadnjih letih izumrlo na spolnih boleznih že poslednje prvotno prebivalstvo. Na velikem otoku feadske skupine, na Nuguriji, živi danes samo še kakih 50 prvotnih prebivalcev in še ti se vsi bližajo neizogibnemu poginu. Tasmanski inzulanci so šteli pred nekaj leti še preko 100 duš, danes ni nobenega več.

Tako strašne posledice je povzročilo za Mikroneze seznanjenje z »belo kulturo«. Pokončalo je številna ljudstva, opustošilo cele prostrane in gosto naseljene otoke. Bela kultura, ki jo mi smatramo za srečo in smo nanjo tako ponosni, postane za druge rase torej lahko tudi prokletstvo, ki jih spravi v grob in zbriše z zemeljske površine njihov rod.

V imenu Njegovega Veličanstva

Deželno sodišče v Ljubljani, je [illegible] naredbe z dne 8. 3. 1924, s katero je bila določena glavna razprava, razpravljalo dne 18. 3. 1924, pod predsedstvom v. d. s. sv. Mladiča v navzočnosti d. s. sv. dr. Mohoriča, d. s. sv. Antloge in sodnika dr. Sajovica kot sodnikov in avskultanta Kobala kot zapisnikarja v prisotnosti zastopnika zasebnega obtožitelja dr. Fetticha, odvetnika v Ljubljani ob nenavzočnosti obtoženca in zagovornika dr. Marušiča o obtožbi, katero je dvignil zasebni obtožitelj dr. Ernest Kalan zoper Aleksandra Železnikarja radi pregreška zoper varnost časti in po predlogu, stavljenem po obtožiteljevem zastopniku na kaznovanje obtoženca radi prestopka po čl. III. točka I, zakona z dne 15. oktobra 1868/142, dne 13. marca 1924 razsodilo tako:

Aleksander Železnikar

rojen dne 5. maja 1890 v Ljubljani, pristojen v Cerklje, r. k. vere, oženjen, časnikar v Ljubljani, Breg št. 18, nekaznovan,

je kriv,

da je kot odgovorni urednik perijodičnega lista »Narodni dnevnik« v Ljubljani iz malomarnosti pustil natisniti v 10. številki imenovanega lista z dne 12. jan. 1924 na 2. strani v 4. koloni spodaj v rubriki »Beležke« notico počenši z besedami: »Slovenec« se je že zopet zaletel v dosledno nastopanje narodnih skupin, ki čistijo plevel iz našega narodnega življenja in to ob priliki žigosanja nekega demokratskega advokata« in končavši se z besedami: »... duhovi črnih časov« in dalje v 11. številki imenovanega lista z dne 13. januarja 1924 na 4. strani v zadnji koloni v rubriki »Dnevne vesti« članek »Tako ne gre« pričenši z besedami: »Prejeli smo... In prepričani smo, da bi se celjska »Orjuna« ne bila postavila v obrambo pravic domačih delavcev, če se ne bi iz obsežnega materijala, ki ga je dobila v stvari na razpolago, bila prepričala, da igra v aferi nacijonalni moment glavno vlogo. Ker je celjska »Orjuna« to gotovo ugotovila, je tudi pozvala pravnega zastopnika pozeljskih Nemcev, dr. E. Kalana, da popravi krivico, ki so jo Nemci nanesli odpuščencem. To bi dr. Kalan lahko storil, ker je celo zadevo prepustil Wildi njemu v rešitev. Tega ni storil in je zato dobil zasluženo plačilo.

Take vrste nacijonalisti gotovo ne spadajo v »Orjuno« in čisto prav je, če se organizacija takih ljudi iznebi« in končavši z besedami: »... gospodje okrog Jutra«, katera članka nosita vse objektivne znake pregreška zoper varnost časti potom tiska po § 491 k. z. S tem je zakrivil prestopek zanemarjenja dolžne paznosti po čl. III/1 zakona z dne 15. okt. 1868 št. 142 d. z. in se

obsodi

v smislu § 427 k. pr. r. po čl. III/5 omenjenega zakona z uporabo § 266 k. z. na 100 dinarjev denarne kazni ali 24 ur zapora v slučaju neizterljivosti in po § 389 k. pr. r. v povračilo stroškov kazenskega postopanja in eventuelne izvršitve kazni ter po tar. post. 193 taks. zakona na plačilo takse 50 Din.

Obtoženec ima v smislu § 39 zakona z dne 17. dec. 1862, št. 6 d. z., na svoje stroške objaviti sodbo v listu »Narodni Dnevnik« najkasneje v 14 dneh po pravomočnosti razsodbe.

Razlogi.

Sodišče se je na podlagi priznanja obtoženca in ovadbe zasebnega obtožitelja prepričalo, da je obtoženec zakrivil gori označeno kaznjivo dejanje.

Obtoženec se sicer zagovarja, češ da s prvim inkriminiranim člankom zaseb. obtožitelj sploh ni mišljen, vsebina drugega članka pa, ki vsebuje le gola dejstva, sploh ni žaljiv za zasebnega obtožitelja.

Ta zagovor obtoženca pa ne drži, kajti že iz besedila celega prvega inkriminiranega članka, v katerem se povdarja, da čistijo narodne skupine plevel iz našega narodnega življenja in to ob priliki žigosanja nekega demokratskega advokata izhaja, da se nanaša ta pasus edino-le na zasebnega obtožitelja dr. Kalana, kateri je bil ravno takrat izključen iz Mestne celjske Orjune. To okolnost potrjuje tudi s to notico mišljeni članek v št. 9 »Slovenca« z dne 11. jan. 1924 pod naslovom »Čiščenje v Orjuni«, v katerem članku se izrečno imenoma imenuje zasebni obtožitelj dr. Kalan.

Kar se tiče drugega članka v št. 11 »Narodnega Dnevnika« je pa pripomniti, da ne vsebuje ta članek zgolj sama fakta, kakor trdi to zagovornik, temveč nekaj več. V besedah »... da je pozvala Orjuna pravnega zastopnika polzelskih Nemcev dr. E. Kalana, da popravi krivico, ki so jo Nemci nanesli odpuščavcem (nemara slovenskim delavcem). To bi dr. Kalan lahko storil, ker je celo zadevo prepustil ..... njemu v rešitev. Tega ni storil in .....« se očita zasebnemu obtožitelju nacijonalno malomarno postopanje, da je celo njemu prepuščeno zadevo rešil tako, da je Slovencem napravil krivico, Nemce pa protežiral. Ta očitek pa je gotovo v objektivnem oziru razžaljiv za zasebnega obtožitelja in tvorijo pregrešek po § 491 k. z.

Ker pa je obtoženec kot odgovorni urednik zanemaril svojo dolžnost tako, da sta vsled njegove brezbrižnosti prišla razžaljiva članka v tisk in objavo, je s tem ustanovljen dejanski stan prestopka po členu III-1 cit. zak.

Krivdorek je torej utemeljen.

Kazen je bilo odmeriti po čl. III-5 cit. zak. z globo od 200 Din do 2000 Din.

Obtežilno je bilo ponavljanje, olajšilno pa neoporečnost in priznanje.

Z ozirom na prevladujoče olajšilne okolnosti, ki dajejo opravičeno upanje na poboljšanje obtoženca je uporaba § 266 k. z. vsekakor umestna in je kazen krivdi primerna. Ostali izreki sodbe temelje na gorai citiranih zakonitih določilih.

V Ljubljani, dne 18. marca 1924.

Mladič l. r

Za pravilni prepis!

Deželno sodišče v Ljubljani, pis. odd. VII., dne 5. aprila 1924.

Henry Murger 87

La Bohème.

Prizori iz življenja ciganov.

(Nadaljevanje.)

»O, o?« je dejal Rudolf, »kaj hočeš prav za prav reči? Zakaj in čemu ti očitki?«

»Popolnoma me razumeš,« je z istim resnim poudarkom odgovoril Marcel; pravkar sem videl, kako so te kot mene napali spomini, ki so povzročili, da ti je bilo žal preteklosti: mislil si na Mimi, kot sem mislil jaz na Musette; hotel bi bil, kot jaz, imeti svojo ljubico ob strani. Dobro, pravim, da ne sme nobeden več misliti na ti dve bitji; da nisva bila ustvarjena in prišla na svet samo zato, da žrtvujeva svoje življenje tem nekdanjim Manonom in da je vitez Desgrieux, ki je tako lep, tako resničen in tako poetičen, reši smešnosti samo s svojo mladostjo in z iluzijami, ki si jih je znal ohraniti. Z dvajsetim letom gre lahko za svojo ljubico v koloniji, ne da bi prenehal biti zanimiv; s pet in dvajsetim letom pa bi bil vrgel Manon skozi vrata in imel bi prav. Reciva, kar hočeva, stara sva, vidiš, moj dragi; preveč in prehitro sva živela; najino srce je počeno in daje samo napačne glasove; človek ni nekaznovano zaljubljen v treh letih v Musette ali Mimi. Zame je končano; in ker se hočem popolnoma otresti spomina nanjo, bom vrgel takoj sedaj na ogenj nekaj malenkosti, ki jih je pustila pri meni in ki me vedno, kadar jih zopet vidim, silijo, da mislim nanjo.«

In Marcel je vstal, šel v predal omare po škatljico, v kateri so bili spomini gospodične Musette, ovenel šopek, pas, košček traku in nekaj pisem.

»Daj,« je rekel pesniku, »posnemaj me, prijatelj Rudolf!«

»Dobro, naj bo!« je rekel ta in se dvignil, »prav imaš. Tudi jaz hočem končati s to deklico z bledimi rokami.«

Naglo je vstal, šel po majhen zavoj, v katerem so bili Mimini spomini, približno enaki kot oni, ki jih je Marcel tiho pregledoval.

»To prav pride,« je godrnjal slikar. »S temi drobnjarijami bova lahko zopet užgala ogenj, ki ugaša.«

»Saj res,« je pristavil Rudolf, »tu notri je temperatura, da bi se lahko izvalili beli medvedje.«

»Dajva,« je rekel Marcel, »zažgiva v duetu! Glej, proza gospodične Musette gori kot ogenj punča; strašno rada je imela punč. Daj, prijatelj Rudolf, pozor!«

In nekaj minut sta menjaje se metala na ogenj relikvije svoje prejšnje ljubezni, ki so plamteče in prasketaje gorele.

»Uboga Musette,« je prav hitro rekel Marcel, gledajoč zadnji predmet, ki mu je ostal v rokah. Bil je majhen, uvenel šopek iz poljskih rož.

»Uboga Musette, bila je vendar zelo lepa in ljubila me je, kaj ne da, mali šopek, njeno srce ti je povedalo tistega dne, ko so bile tvoje cvetice za njenim pasom? Ubogi mali šopek, videti si, kot bi me prosil milosti; dobro, bodi, toda pod enim pogojem, da ne boš nikdar govoril o njej, nikdar, nikdar!«

In porabil je trenutek, ko je mislil, da ne bo zapazil Rudolf, in vtaknil je šopek za prsa.

»Tem slabše, to je močnejše od mene. Vrnem,« je pomislil slikar.

In ko je kradoma pogledal Rudolfa, je videl, kako je pesnik, končavši svoje zažiganje, z nežnostjo poljubil majhno nočno čepico, ki je bila nekoč last gospodične Mimi, in jo nato skrivoma vtaknil v žep.

»No,« je godrnjal Marcel, »prav tako je strahopeten kot jaz.«

Baš v trenutku, ko se je hotel Rudolf vrniti v svojo sobo, da bi legel, je dvakrat na rahlo potrkalo na Marcelova vrata.

»Kdo za vraga utegne priti obsorej?« je rekel slikar in šel odpirat.

Ko je bil odprl vrata mu je ušel vzklik začudenja.

Bila je Mimi.

Ker je bila soba zelo temna, Rudolf v začetku ni spoznal svoje ljubice; ker je razločil samo toliko, da je ženska, je mislil, da je to trenutna pridobitev njegovega prijatelja, in radi diskretnosti se je pripravil, da odide.

»Motim vaju,« je rekla Mimi, ki je bila obstala na pragu vrat.

Pri tem glasu se je zgrudil Rudolf na stol, kot bi ga bila zadela strela.

»Dober večer,« mu je rekla Mimi, stopila k njemu in mu stisnila roko, ki si jo je pustil mehanično prijeti.

»Kdo vraga vas je pripeljal?« je vprašal Marcel, »in obsorej?«

»Hudo me zebe,« je tresoč se od mraza povzela Mimi; po cesti gredé sem videla luč pri vama in čeprav je že zelo pozno, sem prišla gori.«

Trepetala je še vedno; njen glas je kristalno zvenel in prihajal v Rudolfovo srce kot glas mrtvaškega zvona in ga navdajal z mrtvaškim strahom; na skrivaj jo je pazljiveje pogledal. To ni bila več Mimi, bila je njena prikazen.

Marcel jo je posadil v kot h kaminu.

Mimi se je nasmehnila, videč lep plamen, ki je veselo plesal v peči.

»To de zelo dobro,« je rekla in pritaknila svoje uboge, vijoličaste roke k peči. »Saj res, gospod Marcel, vi ne veste, zakaj sem prišla k vam?«

»Pri moji veri, da ne,« je odvrnil ta.

Diletantskim odrom

priporočamo sledeče zvezke **„Splošne knjižnice“:**

			brok.	vez.
St. 3.	I. Rozman . . .	**Testament,** ljudska drama v 4 dejanjih	Din 12·—	Din 17·—
„ 6	L. Novak . . .	**Ljubosumnost,** veseloigra v 1 dejanju	„ 6·—	„ 11·—
„ 11.	P. Golia . . .	**Peterčkove poslednje sanje,** božična povest v 4 slikah	„ 12·—	„ 17·—
„ 12.	Milčinski . . .	**Mogočni prstan,** narodna pravljica v 4 dejanjih	„ 12·—	„ 17·—
„ 18.	J. Vrhlicky . . .	**Oporoka lukovškega grajščaka,** veseloigra v 1 dejanju	„ 6·—	„ 11·—
„ 19.	G. Hauptmann	**Potopljeni zvon,** dramatska bajka v 5 dejanjih	„ 16·—	„ 22·—
„ 23.	Sophokles . .	**Antigone,** žalna igra	„ 9·—	„ 14·—
	in Andrejev . .	**Gaudeamus,** komedija v 4 slikah	„ 10·—	

ZVEZNA KNJIGARNA V LJUBLJANI

Marijin trg št. 8.

PALMA

Kavčuk-pete in kavčuk-podplate

nosijo otroci in odrasli, ker so isti trpežni in jih je prijetno nositi.

Najokusnejše darilo za Veliko noč

so brez dvoma **Tagorjeve** pesnitve

„VRTNAR“.

Izšle so v lični luksuzni izdaji, **usnje** z zlato obrezo, in stanejo izjemoma samo Din 50·—.

ZVEZNA KNJIGARNA

Ljubljana, Marijin trg 8.

Oblastveno dovoljena

popolna razprodaja

našega oddelka za pletenine, trikotažo in perilo:

Dovoljujemo si cenjene odjemalce opozoriti, da se nahajajo v zalogi še večje množine različnega blaga kakor:

Za dame perilo, bluze, predpasniki, nogavice in rokavice.

Za gospode triko perilo, sviterji, srajce, ovratniki, naramnice, nogavice, rokavice, gamaše in dokolenice.

Za otroke in dojenčke perilo, osobito znamke „Tetra“, pat. nogavice, sviterji, čepice idr. Brisače, različna galanterija in kosmetika.

Vse to blago prodajamo pod tržnimi cenami samo dotlej, dokler traja zaloga.

A. & E. Skaberné, Ljubljana

Mestni trg 10.

„ELIN“ družba za električno industrijo d. z o. z.

Gradi električne centrale in naprave. — Velika zaloga motorjev in električnega materijala. — Cene izredno nizke. — Postrežba točna. —

Na željo poset inženirja brezplačno.

Ljubljana, Dunajska c. 1, telef. 88.

Maribor, Vetrinjska ul. 11, telef. 239.

MALI OGLASI

Cena oglasom do 20 besed Din 5·—; vsaka nadaljna beseda 2½ para z davščino vred.

Gmotno slabejšim slojem dovoljuje uprava poseben popust pri inseriranju v malih oglasih!

Filatelisti!

Kdor se hoče udeležiti na okrožne pošiljatve in zamenjavo znamk, naj piše na upravo lista pod šifro: »Krožek«.

V električno brušenje

se sprejemajo rabljene britvice (Gilette, Mem itd.) v drogeriji »Adrija«, Šelenburgova ulica 5.

Pozor!

Ostanki za perilo so naprodaj po polovični ali zelo znižani ceni. Ne zamudite ugodne prilike. Resljeva cesta 30/I. desna.

Manufakturist

detajlist, prvovrstna moč samo z najboljšimi referencami se takoj sprejme v veletrgovini R. Stermecki, Celje.

Okrajne zastopnike

sprejme za Kranj, Kamnik, Logatec, Kočevje, Črnomelj, pod zelo ugodnimi pogoji, „L'Union“, francoska zavarovalna družba, Ljubljana, Kolodvorska ul. 34/II.

Lečo, grah,

kumno, fižole, suhe gobe in mak proda VID MURKO, trgovec, Maribor.

Trgovina

dobro vpeljana z mešanim blagom v Mariboru se radi selitve proda. Plača se samo inventar. Naslov pove ogl. zavod Sušnik, Maribor.

Hiša

v sredini trga Laško v najboljšem stanju z 9 sobami in 3 kuhinjami, velike in snažne kleti, pri hiši ograjen vrt, v bližini trga ob poti v Rimske toplice 4 njive — tudi za stavbišče se ugodno proda. Poizve se pri Blaž Zupanc v Laškem.

Voščene cvetlice

kakor prave: krisanteme, vrtnice, nageljčki v vseh barvah, lilije itd. za cerkev, salon in vence izdeluje po naročilu in nizki ceni Josipina Špan, učiteljeva soproga, Slovenska Bistrica.

Znanja želi

samski gospod, vsestransko izobražen in prikupljive zunanjosti z inteligentno gospodično v starosti 17—28 let. — Tajnost zajamčena. — Cenj. dopise na upravo lista pod »Športnik«.

Fotografični aparat,

9×12 na prodaj. Naslov: Sp. Šiška, Celovška cesta 13.

Slika

Valentina Vodnika v masivnem pozlačenem okvirju se proda po nizki ceni. Na ogled in naslov v upravi lista.

Gosli

tričetrtinske, stare več let, dobro zveneče, na prodaj. Naslov v upravi lista.

Deklica

poštenih starišev, z 6 razredi ljudske šole želi vstopiti kot učenka v trgovino, kjer bi imela popolno oskrbo. Ponudbe pod: »Revna in marljiva«, na upravo lista.

Seznaniti se želi

z inteligentnim, mladim gospodom istotaka gospodična v svrho skupnih izletov na planine. Ponudbe na upr. l. pod: „Ljubiteljica narave“.

Enodružinska hiša

v mestu ali v okolici Ljubljana se kupi. Ponudbe z navedbo lege in cene na upravo pod »Takoj prazna«.

Večje količine

krompirja, fižola se kupi po dnevni ceni. Ponudbe na upravo lista pod »Zdravo blago«.

Ruske razglednice

za Veliko noč priporoča Zvezna knjigarna, Ljubljana, Marijin trg št. 8.

Kupin

moško kolo v dobrem stanju. Ponudbe na upravo lista pod »Dobro« in poceni

V svrho

izpopolnitve nemškega in italijanskega jezika želi dopisovati, mlad, inteligenten gospod z damo, ki ima smisel tudi za humor. Ponudbe pod šifro »Duševno osamljen idealist« — na upravo lista.

Amerikanec

z nekaj preostalih dolarjev želi zapraviti jih z ne premlado in veselo družabnico. — Ponudbe pod »Stroga tajnost« na upravo.

Opeka

suha, dobro žgana se kupi tudi večje množine. Podbe na upravo pod »Dobro žgana«.

Ruske rublje

carske kupim. Ponudbe z navedbo cene »Rubli« na upravo lista.